

TARTU ÜLIKOOLI NARVA KOLLEDŽ
ÜHISKONNATEADUSTE LEKTORAAT

Katrin Kruut

NOORSOOTÖÖ KORRALDUS KOHALIKU OMAVALITSUSE TASANDIL:
VÕRDLUS PÄRNU JA NARVA LINNA NÄITEL

Lõputöö

Juhendajad Aet Kiisla (MSc), Lii Araste (MA)

NARVA 2013

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. NOORSOOTÖÖ KVALITEET.....	8
1.1. Uuringud noorsootöö valdkonnas	8
1.2. Noorsootöö korraldus Eesti Vabariigis	8
1.3. Programm „Noorsootöö kvaliteedi arendamine”	9
1.4. Kvaliteedijuhtimine	10
1.5. Noorsootöö kvaliteedi hindamine	11
1.6. Noorsootöö kvaliteedi hindamise mudel	11
1.7. Noorsootöö kvaliteedi hindamise protsess	12
2. NOORSOOTÖÖ KORRALDUS NARVA JA PÄRNU KOHALIKES OMAVALITSUSTES.....	13
2.1. Uurimuse metoodika	13
2.2. Narva ja Pärnu linna ning nende noorsootöö korralduse tutvustus.....	13
2.3. Narva ja Pärnu linna noorsootöö tegevus noorsootöö valdkonniti	14
2.3.1. Erinoorsootöö	14
2.3.2. Noorte huviharidus ja huvitegevus.....	16
2.3.3. Noorte teavitamine	19
2.3.4. Noorte nõustamine.....	21
2.3.5. Noorsoo-uuringud.....	23
2.3.6. Noorsootööalane koolitus	25
2.3.7. Noorte tervistav ja arendav puhkus	27
2.3.8. Noorte töökasvatus	28
2.3.9. Rahvusvaheline noorsootöö	30
2.3.10. Noorte osalus.....	31
3. ETTEPANEKUD.....	34
3.1. Erinoorsootöö.....	34
3.2. Huviharidus ja huvitegevus	34
3.3. Noorte teavitamine	35
3.4. Noorte nõustamine	35
3.5. Noorsoo-uuringud	36
3.6. Noorsootööalane koolitus.....	36
3.7. Noorte tervistav ja arendav puhkus.....	37
3.8. Noorte töökasvatus.....	37

3.9. Rahvusvaheline noorsootöö.....	38
3.10. Noorte osalus	38
KOKKUVÕTE.....	40
SUMMARY	41
KASUTATUD ALLIKAD.....	42

SISSEJUHATUS

Noored moodustavad Eesti ühiskonnast umbes neljandiku (Statistikaamet). Noorsootöö seaduses (§3) käsitletakse noort, kui seitsme kuni kahekümne kuue aastast füüsilist isikut. Riigi jätkusuutlikkuse tagamiseks pööratakse noorsootööle ja sinna ressurside panustamisele suurt tähelepanu, eesmärgiga anda parimaid võimalusi noorte mitmekülgseks arenguks (Eesti Noorsootöö... 2013). Noorsootöö strateegias (2006: 24) nimetatakse oluliseks noorsootöö hindamise tähtsust noorsootöö kvaliteedi tõstmisel.

Lõputöö eesmärk on välja selgitada Narva ja Pärnu linnavalitsuste noorsootöö valdkondade parimad praktikad ning esitada sellest tulenevalt soovitusel ja ettepanekud eelpool nimetatud kohalikele omavalitsustele.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks planeeriti järgmised ülesanded:

- anda ülevaade noorsootöö korraldusest Eestis,
- anda ülevaade programmist „Noorsootöö kvaliteedi arendamine”,
- anda ülevaade kvaliteedijuhtimisest, noorsootöö kvaliteedi hindamise põhimõtetest ja meetodikast,
- kirjeldada, kuidas on kohaliku omavalitsuse poolt korraldatud noorsootöö Narvas ja Pärnus noorsootöö valdkondades,
- kirjeldada eelpool nimetatud kohalike omavalitsuste ühiseid jooni, tugevusi ja nõrkusi noorsootöö korralduses,
- selgitada välja eelpool nimetatud KOV-ide parimad praktikad noorsootöö valdkondades noorte mitmekülgseks arenguks ning tulenevalt nendest teha ettepanekud KOV-idele,
- analüüsida välishindajate ja lõputöö autori ettepanekuid,
- esitada tulemused ja soovitusel Narva ja Pärnu kohalikele omavalitsustele.

Lõputöö kirjutamisel olid aluseks Eesti Vabariigi õigusaktid ning baasmaterjalina Narva ja Pärnu linna noorsootöö kvaliteedi hindamise aruanded. Lõputöös keskendus autor noorsootöö analüüsile noorsootöö valdkondade kaupa selleks, et saada tulemused teisest vaatenurgast lähenedes. Antud lõputöös loetakse välishindajate ettepanekuid esimese vaatenurgana.

Noorsootöö on tinglikult jaotatud kümnesse valdkonda. Antud jaotus tuleneb noorsootöö strateegiast, mis määratleb noorsootöö tegevussuunad valdkondadeks (2006:

23-24) eesmärgiga lihtsustada noorsootöö korraldust ning luua võrdlusvõimalused korralduse hindamiseks.

Autor esitas lõputöös andmed, mis kirjeldavad tegevusi noorsootöö valdkondades, nende alusel selgitas välja parimad praktikad ning võrdles neid välisriikide ettepanekutega. Tulemusena sooviti saada võimalikud uued ettepanekud, võrreldes aruannetes tehtud ettepanekutega, või kinnitada olemasolevaid. Eelnimetatu põhjendab autori valikut noorsootöö analüüsimisel valdkondade kaupa.

Antud lõputöö kirjutamisel osutasid Narva ja Pärnu linn valituks kahel põhjusel: noorsootöö kvaliteedihindamises osalemine ning elanikkonna suurus. Noorsootöö kvaliteedi hindamine toimus Pärnus 2010. aastal ja Narvas 2011. aastal (Eesti Noorsootöö... 2013). Kuna hindamise aruanne annab objektiivse ülevaate noorsootööst, siis see osutus määravaks põhjuseks nende linnade valikul.

Eesti omavalitsusi võib tinglikult jagada väikesteks, keskmisteks ja suurteks. Liigituse aluseks on määratlus, mille kohaselt alla 1000 elanikuga omavalitsused on väikesed, kuni 5000 elanikuga kuuluvad keskmise suurusega omavalitsuse gruppi ning 5000 ja enama elanikuga omavalitsused suurte omavalitsuste gruppi (Reitav, Krussell 2008: 9). Nii Narva kui ka Pärnu omavalitsused kuuluvad selle määratluse järgi viimasesse, seetõttu osutasid nad valituks uuringusse. Kirjeldatud põhjuste järgi on mõlemad linnad omavahel hästi võrreldavad.

Lõputöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis annab autor ülevaate noorsootöö korraldusest Eestis, programmist „Noorsootöö kvaliteedi arendamine”, kvaliteedijuhtimisest, kvaliteedi hindamise põhimõtetest ja mudelist. Teises peatükis tutvustab lõputöö autor analüüsimise metoodikat ja kirjeldab noorsootööd Narva ja Pärnu linnas, lähtudes nimetatud KOV-ide hindamise aruannetest. Ühest allikast saadud teave ei pruugi alati olla piisavalt adekvaatne ning saadud informatsioon ei pruugi peegeldada objektiivselt olukorda ning on oht subjektiivsuse järel. Selle vältimiseks on vaja sama uurimisküsimuse kohta koguda lisaandmeid, mis võivad kinnitada, ümber lükata või täiendada esialgse allika informatsiooni. Ühest allikast saadud teave ei pruugi alati olla piisavalt adekvaatne ning saadud informatsioon ei pruugi peegeldada objektiivselt olukorda ning on oht subjektiivsuse järel. Selle vältimiseks on vaja sama uurimisküsimuse kohta koguda lisaandmeid, mis võivad kinnitada, ümber lükata või täiendada esialgse allika informatsiooni. Nende tõendite alusel toob autor välja ühised jooned, tugevused, nõrkused ning selgitab välja parimad praktikad noorsootöö

valdkondades. Kolmandas peatükis teeb autor ettepanekud ja võrdleb neid välishindajate ettepanekutega ning seejärel selgitab välja uued ettepanekud ja/või saab lisakinnitust välishindajate ettepanekutele.

Lõputöö tulemused on abiks erinevate asutuste ja organisatsioonide töös: Haridus- ja Teadusministeerium, Narva Linnavalitsus, Pärnu Linnavalitsus, Narva ja Pärnu noortekeskused, noorteorganisatsioonid jt. Antud lõputöö tulemusi on võimalik rakendada mitmel viisil: kohalikel omavalitsustel on võimalik täiendada oma tegevust noorsootöö valdkondades; noorte organisatsioonidel (nt noortekeskused, noortelaagrid, projektlaagrid jms) kasutada antud lõputöö ettepanekuid ja soovitusi erinevate projektide kirjutamisel ning nende vajaduse põhjendamisel noorte mitmekülgses arenguks; Haridus- ja Teadusministeeriumil on võimalik tutvuda Narva ja Pärnu linna noorsootöö valdkondade tegevuse analüüsiga ning kasutada neid vastavalt otstarbele.

1. NOORSOOTÖÖ KVALITEET

Noorsootöö üldeesmärk aastatel 2006-2013 on tagada noore isiksuse mitmekülgse arengu võimalused läbi noorsootöö mitmekesisuse, kättesaadavuse ja kvaliteedi suurendamise (Noorsootöö strateegia 2006: 24). Noorsootöö on kiiresti arenev valdkond Eestis. Arengust tulenevalt tekkis vajadus määratleda ja arendada kvaliteeti (Kvaliteedijuhtimine... 2012: 9).

1.1. Uuringud noorsootöö valdkonnas

Autori poolt olid läbi vaadatud erinevate uuringute, lõpu-, magistri-, doktori- ja teiste tööde umbes 800 noorsootööalast teemat (Noorteseire 2013). 2010. aastal kaitses Piret Talur magistr töö teemal „Kvaliteedihindamine noorsootöös noortekeskuste näitel” ning 2012. aastal Nelli Kuldmaa lõputöö teemal „Kohaliku omavalitsuse noorsootöö kvaliteedi hindamine Maidla valla näitel”. Kuldmaa lõputöö alusmaterjal on sama, kuid vaatenurk on erinev, kuna töös on lahti kirjutatud KOV-i noorsootöö kvaliteedi hindamise teema, kuid selles puudub analüüs KOV-i näitel ning samuti ei ole vaadeldud noorsootööd valdkondade lõikes. Antud uuring kinnitas lõputöö teema uudsust, kuna ei leitud samateemalisi autorile teadaolevaid uuringuid või otsest analüüsi eesmärgiga välja selgitada Narva ja/või Pärnu linna noorsootöö korraldust KOV-i tasandil ja selle noorsootööd valdkondade kaupa. Sarnaseid uuringuid teiste linnade näitel ka ei esinenud. Ülalnimetatud tööde mõnesid andmeid kasutati antud lõputöö kirjutamisel kvaliteedi hindamise mõistmiseks.

1.2. Noorsootöö korraldus Eesti Vabariigis

Riigikogus tegeleb noortevaldkonnaga kultuurikomisjon. Noorsootööd korraldab ja vastutab selle eest Haridus- ja Teadusministeerium. Ministeeriumi ülesandeks on kavandada noortepoliitikat ja koordineerida maavalitsuste tegevust selles valdkonnas ning juhtida Eesti Noorsootöö Keskuse (edaspidi ENTK) tööd, mis on ministeeriumi hallatav asutus. Haridus- ja Teadusministeerium (edaspidi HTM) töötab välja riiklikud programmid, toetab noorsootöö tegevust riigieelarvest ning kontrollib rahaliste vahendite sihipärasest kasutamist, teostab järelevalvet, väljastab tegevusloa noortelaagritele ning täidab teisi ülesandeid, mis on sätestatud õigusaktides. (Noorsootöö seadus § 6, Noorsootöö strateegia 2006: 10)

Maavalitsuse tasandil koordineeritakse riiklikke programmide elluviimist maakonnas, vajadusel kaasates era- ja kolmandat sektorit, analüüsitakse noorsootööd ja selle

korraldust maakonnas, vajadusel koostatakse ülevaateid, teostatakse riiklikku järelevalvet, kontrollitakse rahaliste vahendite sihipärasest kasutamist ning täidetakse teisi ülesandeid, mis tulenevad õigusaktidest (Noorsootöö seadus § 7).

Kohalik omavalitsus määrab noorsootöö prioriteetid oma haldusterritooriumil ning sätestab eesmärgi saavutamiseks ülesanded KOV-de arengukavas, delegeerib noorsootöö ülesanded mittetulundussektorile, kinnitab noorteorganisatsioonide rahalise toetamise põhimõtted ning võimalusel toetab neid oma eelarvest, kinnitab projektlaagrite töökorralduse oma haldusterritooriumil, konsulteerib noortevolikoguga noorsootöö kavandamise, teostamise ja hindamise osas ning täidab muud ülesanded, mis on sätestatud õigusaktides (ibid: § 8).

1.3. Programm „Noorsootöö kvaliteedi arendamine”

Noorsootöö kvaliteet on üks Eesti riiklikest prioriteetidest (Kvaliteedijuhtimine... 2012: 9). Noorsootöö strateegia nimetab oma arengusuundades oluliseks teadvustada noorsootöö hindamise tähtsust noorsootöö kvaliteedi tõstmisel (2006: 24). Antud eesmärgi saavutamiseks olid kavandatud tegevused meede 1 „noorsootöö kvaliteedi hindamissüsteemi väljatöötamine ja rakendamine” (2006: 26) raames, mille tulemuseks on programm „Noorsootöö kvaliteedi arendamine”. Programmi kinnitas 30.06.2008 haridus- ja teadusminister ning programmi kestmise periood on 2008-2013. (Kvaliteedijuhtimine... 2012: 1)

Programmi üldeesmärk on tõsta noorte valmidust tööturule sisenemiseks ja seal toimetulekuks tänu noorsootöö teenuste kõrgemale kvaliteedile. Programmi tegevussuunad ja alaeesmärgid on: 1) Noorsootöö-alaste koolituste korraldamine ja noorsootöötaja kutse väärtustamine (Koolitused noortega töötavatele spetsialistidele ja noortejuhtidele, koolitusvaldkonna arendamine ning noorsootöös omandatud teadmiste ja oskuste tunnustamine ning kutse väärtustamine); 2) Noorsootöö kvaliteet (Noorsootöö kvaliteedi mõõtmise ja hindamise süsteemi loomine ja rakendamine; Noorte olukorra seiresüsteemi väljatöötamine ja käivitamine ning noorte konkurentsivõime suurendamine tööturul ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamine). (Eesti Noorsootöö... 2013)

Nimetatud programmi partneriks on SA Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo, mis vastutab mitteformaalse hariduse ja koolitusvaldkonna arendamise eest. Teise tegevussuuna alaeesmärgi „Mõõtmise ja hindamise süsteemi loomine ja rakendamine”

täitmiseks 2010. aastal töötas ENTK koostöös Ernst & Young Baltic AS-ga ning koos noortevaldkonna partneritega välja noorsootöö kvaliteedi hindamismudeli. (ibid: 2013)

KOV-de osalemine programmis ja noorsootöö kvaliteedi hindamise läbiviimine on vabatahtlik ning tulemused on avalikud vaid KOV-ile endale, mida ta saab kasutada edaspidi noorsootöö valdkonna korraldamisel ja selle kvaliteedi tõstmisel. (ibid: 2013)

1.4. Kvaliteedijuhtimine

Kvaliteedihindamine on üks osa kvaliteedijuhtimisest. Juhtimisest sõltub, kas tegevus õnnestub või mitte, kas eesmärgid on saavutatud või mitte, kui saavutatud, siis mis määral. Seega võib öelda, et juhtimise kvaliteedil on suur tähtsus. Kõigepealt tuleb selgeks teha, mida tähendavad mõisted „kvaliteet” ja „juhtima” või „juhtimine”. Eesti Keele Seletavas Sõnaraamatus (2009: 622) on mõistel „kvaliteet” on järgmised tähendused: „1) omadus 2) toote, töö jne. omaduste kogusumma, mis näitab otstarbele vastavuse sihtmäära.” Mõistet „juhtima” defineeritakse nimetatud sõnaraamatus kui „1) kellegi või millegi tegevust, toimimist suunama, teatavas suunas mõjutama” (ibid: 1: 679). Eesti Entsüklopeedia (1990: 266) määratleb „kvaliteedi” järgmiselt: „omadus, laad; väärtus, headus”. „Juhtimine” on entsüklopeedias käsitletud kui „inimeste tegevuse sihipärane suunamine ja kooskõlastamine...” (1989: 126). Euroopa standard ISO 9000 käsitleb mõistet „kvaliteet” kui „Kvaliteet on määr, millega loomupäraste omaduste kogum täidab nõudeid...” (DIN-Taschenbuch, 2001, viidatud Kloosterman jt. 2008: 39).

Ülalnimetatu kokkuvõtteks võib määratleda kvaliteedi kui kliendi nõuete täitmist (Oakland 2006: 4). Noorsootöö käsiraamatus (2007: 53) on öeldud „kõik, mis on mõõdetav, on juhitav ja mis on juhitav, on parendatav”. Eesmärgina püütakse saavutada kliendi maksimaalne rahulolu ning võimalikult efektiivselt kasutada organisatsiooni kõiki ressursse. (Talur 2007: 81) Kvaliteedijuhtimine on protsess, mis hõlmab tegevuse juhtimist, tulemuste hindamist ning lähtuvalt nendest parendusmeetmete püstitamist. Seda protsessi, kui pidevat tsüklit, nimetatakse PDCA¹ ringiks, mille autor oli W. E. Deming. Oma raamatus „Out of The Crisis” ütles Deming, et kvaliteet on tegevuse/tootmise protsessi optimiseerimine, mitte selle kontroll (2009: 29). Kuigi oma raamatus rääkis ta ärisektorist, siiski PDCA-ring kehtib juhtimises üldiselt ning ka noorsootöö kvaliteedihindamises kasutatakse seda meetodid.

---

¹ P (Plan), D (Do), C (Check), A (Act)

1.5. Noorsootöö kvaliteedi hindamine

Kvaliteedihindamise olulisus ja rakendamise võimalikud kasutegurid KOV-idele on nimetatud kvaliteedijuhtimise käsiraamatus (2012: 17-18) nimetatud järgmiselt:

1. Hetkeseisu kaardistamine ja parendamisvõimaluste teadvustamine.
2. Tagasiside noorsootöö tegijatele.
3. Teadlikkuse tõstmine noorsootööst ja selle valdkonna olulisuse põhjendamine.
4. Ühise standardi seadmine noorsootöö kvaliteedile.
5. Noorsootöö tunnustamine.
6. Teadmiste ja kogemuste vahetamine KOV-ide vahel.
7. Teave riigile noorsootöö toimimise kohta.

Kvaliteedi hindamisel on oluline, kuidas ja kelle poolt teostatakse hindamist (ibid: 16). Parimat tulemust on võimalik saada, kui kombineerida enese- ja välishindamist, mille raames täiendavaks õppimisvõimaluseks on organisatsioonisisese ja –välise hindamise tulemuste ühisosa ning erisuste võrdlemine (Talur 2010: 8). Seetõttu noorsootöö kvaliteedi hindamiseks oli valitud kombinatsioon enese- ja välishindamisest.

1.6. Noorsootöö kvaliteedi hindamise mudel

Hindamismudeli üldkontseptsioon seisneb selles, et määratleda noorsootöö visioon ja eesmärgid ning seejärel kirjeldada nendele vastavaid indikaatoreid. Sellega pandi paika eesmärkide ja indikaatorite vaheline seos. (Kvaliteedijuhtimine... 2012: 19)

Noorsootöö hindamise visioon on „Igale noorele on noorsootöös kättesaadavad mitmekülgsed isiksuse arengu võimalused”. KOV, kui noorsootöö peamine korraldaja, peab tagama noorsootöö tegevuste ja teenuste kättesaadavuse igale noorele. Lisaks sellele tuleb arvestada sellega, et kavandatav ja tehtav noorsootöö mõjutab noore kasvatamist ja tema arengut. (ibid: 23-24) Visiooni saavutamiseks määratletakse selged ja konkreetsed eesmärgid, mis näitavad, millised muutused peaksid tulevikus tegevuse kaudu toimuma. Eesmärgil on mitu alaeesmärki, mis näitavad, mida tahetakse saavutada mingi konkreetse meetodi kasutamisel. Alaeesmärkide täitmise hindamiseks on kirjeldatud indikaatorid. Noorsootöö kvaliteedi hindamises kasutatakse tulemus- ja väljundiindikaatoreid. (ibid: 20)

Hindamine toimub nelja eesmärgi järgi:

1. Noortele on loodud mitmekülgsed mitteformaalse õppimise võimalused.

2. Noortele on loodud võimalused osalus- ja kuuluvuskogemuse saamiseks.
3. Noortele on loodud tingimused noorteinfo, ennetamis- ja nõustamistegevuste kättesaamiseks.
4. Kvaliteetseks noorsootööks on loodud vajalik keskkond.

1.7. Noorsootöö kvaliteedi hindamise protsess

Kvaliteedi hindamist tuleb võtta kui tegevust, mis aitab kindlaks teha tugevad küljed korraldatavas noorsootöös, leida nõrgad kohad ning püstitada nende osas parendustegevused. Tuleb meelde jätta, et hindamistulemuste alusel ei seata pingeridasid. Eduka kvaliteedi hindamise läbiviimisel lähtutakse kuuest sammust.

Esimesena, KOV esitab taotluse ENTK-le hindamise läbiviimise korraldamiseks ning koostab hindamisplaani. Teine samm kvaliteedi hindamises on meeskonna moodustamine. Soovitatakse moodustada 3-5-liikmelised enese- ja välishindajate meeskonnad. Kolmanda sammuna toimub andmete kogumine. Hindamissüsteem sisaldab tulemusindikaatoreid, mis eeldavad statistiliste andmete olemasolu. Neljas samm on enesehindamise läbiviimine, mis koosneb kahest peaetapist: hindamisvormide individuaalne täitmine ja enesehindamise konsensusseminar. Viies samm on välishindamise läbiviimine, mis koosneb kahest peamisest etapist: enesehindamise tulemuste ja tõenditega tutvumine ning KOV külastus. Kuues samm on kokkuvõtete tegemine, parendustegevuste planeerimine ja tagasiside andmine ENTK-le. (Kvaliteedijuhtimine... 2012: 40-48).

2. NOORSOOTÖÖ KORRALDUS NARVA JA PÄRNU KOHALIKES OMAVALITSUSTES

2.1. Uurimuse metoodika

Uurimise läbiviimiseks oli lõputöö autori poolt valitud võrdlusanalüüsi² meetod. Antud meetod kujutab endast kahe ja/või enama organisatsiooni töökorralduse võrdlemist. Meetodil on kaks olulist protsessi: hindamine ja võrdlemine. Võrdlemise eesmärgiks on välja selgitada organisatsioonide parimad praktikad selleks, et edaspidi rakendada neid vastavalt vajadusele ja võimalusele oma organisatsioonis. (Camp 1989) Töös keskendus autor analüüsile noorsootöö valdkondade kaupa. Tõendite tõlgendamiseks oli valitud kvalitatiivne uurimusmeetod, milles kasutati sekundaarseid andmeid (Laherand 2008: 16). Indikaatorite täitmise tulemusi alaeesmärkide täitmise kohta kasutati valikuliselt, lähtuvalt tegevuste kirjelduse vajadusest.

Lõputöö kirjutamisel autor tutvus tõenditega noorsootöö korraldamise osas, kirjeldas neid, tõi välja ühised jooned, tugevused, nõrgad küljed ning selgitas välja parimad praktikad ja arenguvajadused noorsootöö valdkondade kaupa. Kolmandas peatükis on esitatud ettepanekud KOV-idele.

Analüüsimisel on kasutatud välishindajate kommentaare ja ettepanekuid, mis on esitatud kolmandas peatükis. Seejärel võrdles lõputöö autor enda ja välishindajate ettepanekuid omavahel. Tulemusena tegi uued ettepanekud KOV-idele, lisaks nendele, mis olid tehtud välishindajate poolt.

2.2. Narva ja Pärnu linna ning nende noorsootöö korralduse tutvustus

Statistikaameti andmebaasist saadud andmete põhjal elas aastal 2011 Narvas 61724 inimest. Narva kvaliteedi hindamise aruandes oli rahvastiku arv 64477. Vanuses 7-26 noorte osakaal rahvastiku üldarvust nimetatud aruandes oli 13620. Statistikaameti andmebaasist ei olnud võimalik saada andmeid selle vanuserühma kohta, kuna otsingu valikus puudus 7-26 aastaste noorte valikuvõimalus. Lisaks sellele esitasid välishindajad eelnimetatud aruandes Haridus- ja Teadusministeeriumi andmed noorte arvu kohta, mis oli 15114.

Narva linnavolikogus tegutseb noorsootöö- ja lastekaitsekomisjon. Narva Linnavalitsuses tegutseb kultuuriosakond, mille töövaldkonnad on kultuur ja sport,

---

² i. k. Benchmarking

haridus ja noorsugu. Noorsoo struktuuriüksused on koolid ja lasteaiad, Narva Noortekeskus ja Narva Muuseum. Narva arengukavast aastateks 2008-2017 (p. 2.9) selgub, et linna noorsootööd koordineerib Narva Noortekeskus.

Statistikaameti andmebaasist saadud andmete põhjal elas aastal 2010 Pärnus 42006 inimest. Pärnu kvaliteedi hindamise aruandes oli rahvastiku arv 43154. Noorte arv vanuses 7-26 oli nimetatud aruandes 9977.

Pärnu linnavolikogus noorsootöö küsimustega tegeleb noortekogu komisjon. Pärnu Linnavalitsuses tegutseb haridus- ja kultuuriosakond, mille üks ülesannetest on hariduse, kultuuri, spordi ja noorsootöö valdkondade arengu planeerimine, arengustrateegiate ja –kavade koostamine (Pärnu linna... 2013).

Erinevused esitatud elanike andmetes oluliselt ei muutnud noorte protsentuaalset osakaalu kogu rahvastikust, seetõttu lõputöö autor otsustas kasutada antud lõputöös Statistikaameti andmeid rahvastiku kohta ning noorte arvud olid võetud KOV-ide noorsootöö kvaliteedi hindamise aruannetest.

Tabel 1. Noorte osakaal Narvas ja Pärnus

	<i>Kogu elanikkond</i>	<i>Noored</i>	<i>Noorte osakaal</i>
<i>Pärnu</i>	42006	9977	~24%
<i>Narva</i>	61724	13620	22%

Tabelis 1 on esitatud andmed elanikkonna ja noorte kohta ning noorte osakaal kogu elanikkonnast Narvas ja Pärnus. Protsentuaalselt on mõlemas linnas peaaegu sarnane noorte arv. Narva rahvastiku arv on suurem, kui Pärnus, kuid protsentuaalselt on noori mõlemas kohalikus omavalitsuses peaaegu võrdselt.

2.3. Narva ja Pärnu linna noorsootöö tegevus noorsootöö valdkonniti

2.3.1. Erinoorsootöö

Noorsootöö strateegia 2006-2013 määratleb erinoorsootööd kui riskioludes elavatele ja/või probleemkäitumisega noortele arengueelduste loomist noorte võimete ja oskuste aktiveerimise ning motivatsiooni suurendamise kaudu (2006: 23).

Üldiselt on erinoorsootöö mõiste väga lai – lisaks riskioludes elavatele ning probleemsetele lastele tegeldakse aktiivselt ka kuriteoennetusega ja eelnevalt

riskikäitumise ennetamisega. Peamisteks alaealistega tehtava kriminaalpreventiivse töö koordineerijateks ja teostajateks on maakondade ja kohalike omavalitsuste alaealiste komisjonid (Alaealise... 2010: §11).

Erinoorsootöö valdkonnas tehtava töö kirjeldamiseks kasutas autor alaeasmärgi „Ennetustegevus ja tugi probleemidega toimetulekul on mitmekülgne ning seda toetatakse laiapõhjalise koostöövõrgustiku kaudu” tõendeid.

Narvas on loodud tugev ja pidevalt arenev koostöövõrgustik noorte riskikäitumise ennetamiseks. Võrgustikku kuuluvad alaealiste komisjon, koolide sotsiaalpedagoogid ja psühholoogid, noortekeskuste noorsootõtajad ning MTÜ Lapsele Oma Kodu, kes tegelevad riskikäitumisega noorte probleemidega. Noortel, kes on saadetud alaealiste komisjoni, on võimalus teha ühiskondlikku tööd (alaealiste mõjutusvahend) kohaliku omavalitsuse asutustes. (Narva noorsootöö... 2011)

MTÜ Lapsele Oma Kodu on keskus Narvas, mille töö põhimõte on see, et lapse arengu parimaks keskkonnaks on perekond. Keskuse põhieesmärk seisneb lapse säilitamises bioloogilises perekonnas. Antud eesmärkide realiseerimiseks on keskuse ülesanne peredele abi osutamine vanemate, perekondlike ja sotsiaalsete funktsioonide täitmise võimete taastamiseks, tugevdamiseks või rehabiliteerimiseks. KOV-i poolt antakse MTÜ-le Lapsele Oma Kodu iga aasta finantstoetust linnaeelarvest. (MTÜ Lapsele... 2013)

Üks linna koolidest on ühinenud MTÜ TORE liikumisega. KOV toetab (rahaliselt ja mitterahaliselt) esmaste probleemide ennetamiseks suunatud mitmekülgseid tegevusi, sh koostöövõrgustiku tegevusi (Narva noorsootöö... 2011).

Pärnus on välja kujunenud ja toimib hästi laiapõhjaline koostöövõrgustik. Võrgustik tegeleb noorte riskikäitumise ennetamisega ning suurt tähelepanu pööratakse varajasele märkamisele ja laiapõhjalisele teavitamisele. Eriti põhjalikult ja hästi tegeletakse koolikohustuse mittetäitjatega. Võrgustikku kuuluvad karjäärinõustajad, karjääriinfo spetsialist, koolisotsiaalnõustajad, koolipsühholoogid, eripedagoogid, lapsevanemad, klassijuhatajad, õpetajad, koolijuhtkonnad ja tugipersonal, lastekaitsetöötaja, noorsootöötaja, politsei, psühhiaater jt. Kõik koostöövõrgustiku osad on teadlikud teiste võrgustiku liikmete pakutavast. Suurt osa ennetustegevuses teostab ja pakub tuge probleemidega toimetulekul Pärnu Õppenõustamiskeskus, mis kuulub Pärnu linna haridussüsteemi. Pärnu linnas tegutseb aastaid alaealiste komisjon. Ühiskondlikku tööd,

kui alaealiste mõjutusvahend, on võimalik teha noortekeskuste ja koolide juures. Noortekeskused, noorteühingud ja õppenõustamiskeskus viivad ellu ennetusalaseid projekte, mida ka toetatakse kohaliku omavalitsuse ja maavalitsuse projektide kaudu. (Pärnu noorsootöö... 2010)

Kirjeldatud andmete põhjal võib nimetada mõlema linna ühiseks jooneks hästi toimivat koostöövõrgustikku ja alaealiste komisjoni tööd, mille tegevused aitavad kaasa riskioludes elavatele ja probleemikäitumisega noortele arengueelduste loomise nende võimete ja oskuste parendamisel/aktiveerimisel.

Narva parimaks praktikaks saab nimetada MTÜ Lapsele Oma Kodu tegevust. Asutus täidab otseselt erinoorsootöö valdkonna põhimõtet ning aitab parandada riskioludes elavate laste olukorda ning võimalust noortel elada ja kasvada bioloogilises perekonnas. Selle asutuse tegevuse raames osutatakse abi ja nõustamist nii lastele kui ka vanematele, mille kaudu püütakse taastada perekondlike funktsioonide täitmist ning sedakaudu ennetada riskikäitumise soodumust ning teisi probleeme. Probleemide tekkimisel on oluline abi osutamine mitte ainult noortele, vaid ka sellesse protsessi vanemate ja perekonna kaasamine, mida näitab Narva linna MTÜ Lapsele Oma Kodu. Kõigi perekonnaliikmete kaasamine võib anda kiirema ja kindlama tulemuse.

Pärnu linna koostöövõrgustiku tugevuseks ning parimaks praktikaks võib nimetada võrgustiku kõikide osade teadlikkust teiste liikmete pakutavatest teenustest. See loob süsteemsuse kõikide osapoolte töös, kus igal liikmel on võimalik suunata abi vajavat noort spetsialisti juurde.

Probleemide lahendamisel on väga oluline saada mitmekülgset nõu ja abi. Kuid probleemide vältimiseks on tähtis ennetustegevus. Pärnus on hästi organiseeritud koolikohustuste mittetäitjate varajane märkamine ning preventiivsete meetmete rakendamine.

2.3.2. Noorte huviharidus ja huvitegevus

Noorsootöö strateegia 2006-2013 määratleb noorte huvihariduse ja huvitegevuse kui pikaajalise (huviharidus) või lühiajalise (huvitegevus) süsteemselt juhendatud tegelemist huvialaga vaba tahte alusel tasemeõppest ja tööst vabal ajal süvendatud teadmiste ja oskuste omandamiseks valitud huvialal (2006: 23).

Noorte huvihariduse ja huvitegevuse valdkonnas tehtava töö kirjeldamiseks kasutas autor alaeesmärkide „Noortele on loodud mitmekülgsed võimalused noorsootöös osalemiseks” ja „Noorsootööd pakkuvad asutused on noortele ligipääsetavad ja hästi varustatud” tõendeid.

Kõikides Narva 12 üldhariduskoolides pakutakse noortele huvitegevust. Lisaks sellele on palju huvikoole (14 huvikooli, millest kaheksa on munitsipaalhuvikooli ja kuus erahuvikooli), kus huvitegevus toimub järgmistel huvialadel: muusika, laulmine, kunst, teater, tants, tehnika, sport, üldkultuur, looming, rahvuskultuur, kodanikuharidus ja rahvusvaheline koostöö. Vähekindlustatud perekondadest lastele on ettenähtud toetused, soodustused või vabastamine huvikoolide õppetasudest. Need abimeetmed on kehtestatud linna õigusaktides. (Narva noorsootöö... 2011)

Erivajadustega noortele pakutakse mõni sobilik huvitegevus lähtuvalt nende tervislikust seisundist, näiteks Narva Noorte Meremeeste Klubis ja päevakeskuses LAD. Kuid nende võimalused huvitegevuses osalemiseks on piiratud seoses sellega, et ei ole tagatud ligipääs noorsootööd pakkuvatele asutustele. (ibid 2011) Päevakeskuses LAD erivajadustega noored teevad jõukohast tööd, käsitööd, tegelevad muusikaga, õpivad majapidamistöid tegema, toitu valmistama, poest toitu ostma ja palju muud igapäevaeluks vajalikku ning suhtlevad omavahel. Keskus teeb koostööd paljude linnaasutuste ja teenistustega, mille raames noortel on võimalik külastada linna kunstigaleriid, Noorte Meremeeste Klubi ja muusikakooli, käia näitustel ja õppekäikudel (Puutepunkt 2011).

Avatud noorsootöö toimub MTÜ Narva Avatud Noortekeskuses RLK, Narva Noortekeskuses ja MTÜ Virumaa Heategevuskeskuses; KOV-i toetusel toimub projektipõhine tegevus teiste linna koolide koostööprojektide, Globe laagrite, Noorteühingu TORE ürituste ja noortelaagrite raames.

Narva linn toetab nii rahaliselt kui ka mitterahaliselt noorte osalemist ja esitlemist erinevatel kontsertidel, näitustel, etendustel, festivalidel ja spordivõistlustel. Suuremad nendest on Rahvusvaheline noorte maleturniir Läänemere maletähed, Rahvusvaheline Chopini konkurss, Vabariiklik kooliteatrite festival Kuldkalake, Laulavad ja mängivad poisid, Narva Päevad ning Narva – Eesti Sügispealinn. (Narva noorsootöö... 2011)

Pärnu noortele on loodud võimalused enesearenguks ja vaba aja veetmiseks järgmistel huvialadel: üldkultuur, muusika, kunst, loodus ja keskkond, tehnika, sport,

kodanikuharidus ning rahvusvaheline koostöö. Vähekindlustatud perekondadest noored vabastatakse õppetasust. Noored tegelevad huviharidusega ja huvitegevusega 11 munitsipaalüldhariduskoolis ja kahes eraüldhariduskoolis. Lisaks sellele viies munitsipaalhuvikoolis ja 19 erahuvikoolis. Munitsipaalhuvikoolides tegeletakse kunstiga, spordiga, muusikaga, looduse ja tehnikaga ning erahuvikoolides reaalainetega, võõrkeeltega, näitlemisega, laulmisega, tantsudega, muusikaga, spordiga ja kunstiga (Pärnu linna... 2013)

Erivajadustega noortele võimaldatakse juurdepääs huvihariduses ja huvitegevuses osalemiseks ning sobivaks tegevuseks, kuid ei ole ligipääsu kõikidele asutustele, mis pakuvad noorsootööd. (Pärnu noorsootöö... 2010) Tegutseb Pärnu Toimetulekukool, kus õpetatakse mõõduka, raske ning sügava vaimu- ja/või liitpuudega lapsi. Koolis valmistatakse õpilasi ette võimalikult iseseisvaks eluks, sh lapse aktiveerimine iseenda ja lähiümbruse tunnetamiseks. Toimetulekukooli õpilaste tunnid toimuvad ka Pärnu Loodus- ja Tehnikamajas. (Pärnu Toimetulekukool 2013)

Avatud noorsootöö toimub Pärnu Noorte Vabaajakeskuses ja RVK Avatud Noortekeskuses. (Pärnu linna... 2013) KOV-i toetusel toimub projektipõhine tegevus 29 noorsootööprojekti, 19 haridusprojekti ja 29 suvelaagri raames.

Pärnu KOV toetab nii rahaliselt kui ka mitterahaliselt noorte esinemist üleriigilistel ja rahvusvahelistel üritustel. Pärnu noored osalesid koolitantsu finaalvõistlusel Tallinnas, koorikonkursitel Bratislavas ja Prahhas, peotantsudel Poolas, mudellennuvõistlusel Soomes, balletistuudios Jõhvis, solistid ja duetid Itaalias ja Poolas, muusikakooliõpilased üleriigilistel konkurssidel, rahvamuusikaansambel ja akordionistid Soomes, Vene Gümnaasiumi koor Tallinnas jt. (Pärnu noorsootöö... 2010)

Kirjeldatud andmete põhjal võib öelda, et Narva ja Pärnu huvihariduses ja huvitegevuses pakutakse noortele mitmekülgeid võimalusi eneseväljendamiseks ja vaba aja veetmiseks erinevates huvivaldkondades. Samas on see võimaldatud ka üldhariduskoolide kõikides astmetes. KOV-ide noorsootöö tegevuse toetamist kinnitavad huvikoolide ja huvialade suur arv, soodustused ja toetused vähekindlustatud perekondadest lastele, noorte esinemine ja osalemine üleriigilistel ja rahvusvahelistel üritustel. Ülalkirjeldatut saab nimetada mõlema linna ühiseks ja tugevaks jooneks.

Noorsootöö kvaliteedi hindamises on ettenähtud alaeesmärgi „Noortel on võimalus osaleda avatud noorsootöös” indikaator, mis on täidetud juhul, kui KOV-i territooriumil tegutseb 300 noore kohta vähemalt üks avatud noorsootööd pakkuv asutus (avatud noortekeskus, noortetuba). Esitatud tõenditest selgub, et Narvas 13620 noore kohta tegutseb kolm avatud noortekeskust ning Pärnus 9977 noore kohta kaks. Antud tulemust võib lugeda mõlema linna nõrkuseks, mis vajab tulevikus arendust.

Mõlemas linnas on erivajadustega noortele osaliselt tagatud võimalused huviharidusele. Vaid mõnes noorsootööd pakkivas asutuses on ligipääs ja tegevused erivajadustega noortele. Piiratud võimalused erivajadustega noorte huviharidusele ning avatud noortekeskuste olemasolu nii Narvas kui Pärnus võib nimetada antud valdkonna nõrkuseks, mis vajab tulevikus arendamist.

Pärnu huviharidust pakkuvaid erahuvikoole on märgatavalt rohkem (Pärnu – 19, Narva - 6). Selle põhjal võib teha järelduse, et Pärnu KOV toetab aktiivselt ja kaasab huviharidusse kolmandat sektorit.

Erivajaduste noorte puhul on oluline nende osalemine ühiskonna elus. Päevakeskuses LAD võimaldatakse neil suhelda omavahel ning käia ekskursioonidel. Neid tegevused aitavad erivajadustega noortel lisaks huviharidusele arendada sotsiaaloskusi ning näituste, õppekäikude ja ekskursioonide raames saavad avastada maailma ning laiendada silmaringi. Seda võib nimetada Narva tugevuseks ja valdkonna parimaks praktikaks.

2.3.3. Noorte teavitamine

Noorsootöö strateegia 2006-2013 kohaselt noorte teavitamine on aja- ja asjakohase, kvaliteetse ning kättesaadava teabe ja teavitamise teenuste tagamine noortele (2006: 23).

Noorteinfo eesmärk on suurendada valikuvõimalusi, mis oleksid noortele kättesaadavad, pakkudes avalikust elust otsest või kaudset teavet ja võimaldades noortel lihtsamini teha iseseisvaid valikuid oma elu korraldamisel (Eesti Noorsootöö... 2013).

Noorte teavitamise valdkonnas tehtava töö kirjeldamiseks kasutas autor alaeesmärkide „Noortele suunatud info on kättesaadav” ja „Soodustatakse noorte kodanikualgatust” tõendeid.

Narvas on kaks info- ja nõustamiskeskust Narva Noortekeskus ja MTÜ Vitatiim, kus noortele pakutakse infot erinevates neid puudutavates valdkondades. Info levitamiseks kasutatakse mitmekülgseid teabekanaleid, sh internetikeskkond, infopäevad jt, mille kaudu tagatakse info levitamist noorte erinevatele sihtrühmadele. On olemas infolevitamise võrgustik, kuhu kuuluvad noorteparlamendi esindajad. Narva Noortekeskus korraldab iga-aastaselt noorte infomesse Orientiir, mis on Ida-Virumaa suurim noorteüritus ja traditsiooniline linnaüritus, kus noortel on võimalus tutvuda õppimis- ja töötamisvõimalustega nii Eestis kui ka välismaal. Vastavaid noorteinfo teenuseid osutab Narva Noortekeskus ning hulgalist infot õppimis-, töötamisvõimaluste ja erinevate programmide kohta pakub MTÜ Vitatiim. Infot noorteinfo teenustest ja selle kättesaadavusest levitatakse teavitussürituste ja NoorTV kaudu. (Narva noorsootöö... 2011) Narva NoorTV on ainus noorte veebipõhine televisioon linnas, mis alustas oma tööd 2010. aastal. Antud projekti eripära on see, et toimub meetodil „noorelt noorele”. (NoorTV 2013) Lisaks sellele on noortel võimalus kasutada Töötukassa Narva büroo karjääriinfot teenuseid. (Narva noorsootöö... 2011)

Noorteinfo levitamiseks Pärnus kasutatakse mitmekülgseid infokanaleid: Pärnu noorte infoportaal, Pärnu noorte infopunkt, Pärnumaa noorte iga-aastane infomesse Suunaja, erinevad infolistid ja -võrgustikud (nt huvijuhid, klassijuhatajad, koolide karjäärikoordinaatorid, õppealajuhatajad, ANKid, tugiteenuseid pakkuvad spetsialistid, noored infomeistrid, kutsekooli kursuste juhendajad, koolilehed, huvikoolid, noortekogu, Pärnumaa Noorte Liit, õpilasesindused, meediaväljaanded jne). Pärnu noorte infopunkt on oma ruumides noorte käsutuses 30 tundi nädalas. Toimuvad väljasõidud koolidesse, noortekeskustesse, messidele jne. (Pärnu noorsootöö... 2010)

Pärnu Noorte Infoportali uuendatakse ja täiustatakse pidevalt ning see on noortele kättesaadav üle Eesti ja kogu aeg. Iga päev külastavad kodulehte umbes 50 inimest, MSN³ päringuid tehakse umbes 100 ning e-posti teel päringuid samuti umbes 100. Portaali tutvustab reklaam bussil ning nõustajad vestluste käigus. (ibid 2010)

Alaeesmärgi „Soodustatakse noorte kodanikualgatusi” all uuriti noorte teadlikkust noorteühingutest ja noorteorganisatsioonidest tulemusindikaatori täitmise alusel. Alaeesmärgi „Noortele suunatud info on kättesaadav” all uuriti noorte rahulolu info kättesaadavusega tulemusindikaatori täitmise alusel. Tulemusindikaatori sihttase, küsitluse käigus saadud tulemused ning indikaatorite täitmine on esitatud tabelis 2.

---

³ Windows Live Messenger

Tabel 2. Noorte teadlikkus noorteühingutest ja noorteorganisatsioonidest ning rahulolu info kättesaadavusega

	<i>Siht-tase</i>	<i>Narva</i>	<i>Indikaatori täitmine</i>	<i>Pärnu</i>	<i>Indikaatori täitmine</i>
<i>Noorte teadlikkus noorteühingutest ja noorteorganisatsioonidest</i>	15%	33%	jah	48%	jah
<i>Noorte rahulolu info kättesaadavusega</i>	90%	72%	ei	91%	jah

Kirjeldatud andmete põhjal võib ühise joonena nimetada mõlemas linnas iga-aastast noorte infomessi korraldamist.

Nii Narvas kui Pärnus on välja kujunenud info levitamise võrgustik, mille kaudu rakendatakse noorte info kättesaadavuse. Tabelis 2 esitatud andmete alusel alaeesmärgi „Soodustatakse noorte kodanikualgatusi” indikaator on täidetud, kuid see protsent ei ole eriti kõrge. Narva alaeesmärgi „Noortele suunatud info on kättesaadav” indikaator ei ole täidetud, mille puhul võib lugeda antud tulemust nõrkuseks ning soovitada KOV-ile analüüsida rahulolematuse põhjusi ning lähtuvalt tulemustest tõsta noorte teadlikkust noorteorganisatsioonidest.

Pärnu tugevuseks on noorte jaoks loodud veebipõhine Infoportaal, kuhu on kogutud noori puudutav vajalik informatsioon ning mis on kättesaadav ööpäevaringselt. See võimaldab noortel nendele sobival ajal leida ja tutvuda informatsiooniga, mis puudutab nende elu (üritused, formaalne ja mitteformaalne õpe ning töö võimalused jt).

Narva plussiks on noortele loodud võimalused arendada oma loomevõimeid NoorTV saadete tegemisel. Selle kaudu noored saavad kogemusi telekommunikatsioonis ning edastavad infot oma eakaaslastele.

2.3.4. Noorte nõustamine

Noorsootöö strateegia 2006-2013 kohaselt on noorte nõustamine nõustamisteenuste tagamine noortele, et võimaldada neil langetada nende elu puudutavaid otsuseid (2006: 23).

Noorte nõustamise valdkonnas tehtava töö kirjeldamiseks kasutas autor alaeesmärgi „Noortele võimaldatakse kvaliteetset nõustamisteenust” tõendeid.

Otseselt noorte nõustamisega tegelevad Narvas viis asutust: MTÜ Lapsele oma kodu, MTÜ Vitatiim, MTÜ Sind ei jäeta üksi, MTÜ Uus Sild, Noorte nõustamiskeskus Amor. Samas Narva Noortekeskuse info- ja nõustamisteenistus pakub noortele hulgaliselt nõustamist erinevates valdkondades, sh õppimis-, tööturu- ja karjäärivõimaluste, sotsiaalteenuste, vaba aja veetmise võimaluste, finantstoetuste, projektitaotluste küsimustes ning regulaarset kodanike nõustamist erinevates noorsootöö küsimustes. Narva Noortekeskuse ja MTÜ Vitatiimi nõustamisteenused vastavad teenusstandardile. (Narva noorsootöö... 2011)

Pärnus tagab noortele kvaliteetse ja teenusstandardeile vastava nõustamisteenuse Pärnu Õppenõustamiskeskus ja Pärnu maakonna nõustamiskomisjon. Kõik Pärnu linna 9. ja 12. klassidele on tagatud kaks tundi grupinõustamist ning kaks tundi karjääriinfo loengut õppeaastas. Lisaks toimuvad kokkuleppel koolidega info ja nõustamisüritused 6. - 12. klassini. Individuaalset nõustamist saavad noored keskuses ja koolides koha peal. (Pärnu noorsootöö... 2010)

Pärnu Õppenõustamiskeskus on Pärnu linna haridussüsteemi kuuluv asutus, mille ülesandeks on toetada õpilasi võimetekohase hariduse omandamisel ja sobivate valikute tegemisel läbi karjäärinõustamise. Õppenõustamiskeskus tegevusvaldkondadeks on noorte teavitamine, psühholoogiline nõustamine, kutseuunitlus ja karjäärinõustamine, logopeediline ja eripedagoogiline nõustamine ning koolisotsiaaltöö. Õppenõustamiskeskuse juurde on loodud Noorte infopunkt, mis teenindab kõiki Pärnumaa noori ning kuulub riikliku noorte teavitamise ja nõustamise süsteemi. (Pärnu Õppenõustamiskeskus 2013)

Alaeasmärgi „Noortele võimaldatakse kvaliteetset nõustamisteenust” all uuriti noorte rahulolu nõustamisteenuse kvaliteediga ja nõustamisteenuse kättesaadavusega tulemusindikaatori täitmise alusel. Tulemusindikaatori sihttase, küsitluse käigus saadud tulemused ning indikaatorite täitmine on esitatud tabelis 3.

Tabel 3. Noorte rahulolu nõustamisteenuse kvaliteediga ja nõustamisteenuse kättesaadavusega

	<i>Sihttase</i>	<i>Narva</i>	<i>Indikaatori täitmine</i>	<i>Pärnu</i>	<i>Indikaatori täitmine</i>
<i>Noorte rahulolu nõustamisteenuse kvaliteediga</i>	90%	67%	ei	86%	ei
<i>Noorte rahulolu nõustamisteenuse</i>	90%	48%	ei	80%	ei

<i>kättesaadavusega</i>					
-------------------------	--	--	--	--	--

Kirjeldatud andmete põhjal mõlema linna tugevuseks ja ühiseks jooneks saab nimetada välja kujunenud nõustamise süsteemi. Sellesse süsteemi kuuluvad nõustamiskeskused ja teised noorteorganisatsioonid, kus noortele pakutakse nõustamisteenust.

Tabelis 3 esitatud küsitluste tulemused näitavad, et noorte rahuolu nõustamise kättesaadavusega ja kvaliteediga ei vasta indikaatori sihttasemele ning need indikaatorid on täitmata. Narva ja Pärnu KOV-ile võib soovitada analüüsida rahulolematuse põhjusi ning lähtuvalt tulemustest üle vaadata ja ümber korraldada nõustamise kanalid. Selle eesmärgiks võib olla efektiivsem toimuvate meetmete rakendamine ning noorte rahulolu tõstmine pakutavatest teenustest.

Esile kerkis Pärnu Õppenõustamiskeskuse koduleheküljel, kuhu on koondatud kogu informatsioon Pärnu asutustest ja organisatsioonidest, kus pakutakse mitmekülgselt nõustamist. See on mugav ja tõhus viis informatsiooni kogumiseks, levitamiseks ja kiirete küsimuste lahendamiseks.

2.3.5. Noorsoo-uuringud

Noorsootöö strateegia 2006-2013 kohaselt noorsoo-uuringud on noortevaldkonna planeerimiseks ja teostamiseks vajalike süstemaatiliste ja võrreldavate uuringute olemasolu ning noortele suunatud tegevuste põhinemine nendel. (2006: 23)

Noorsoo-uuringute valdkonnas tehtava töö kirjeldamiseks kasutas autor alaeesmärgi „Regulaarselt uuritakse noorte vajadusi, huvisid ja rahulolu noorsootööga ning antakse ja kogutakse tagasisidet” tõendeid.

Narvas kogutakse erinevaid andmeid noorte ja munitsipaalsete noorsootöö kohta, nt noorte osavõtt munitsipaalsetest huviharidusest ja noorteüritustest; munitsipaalhuvikoolide ja Narva Noortekeskuse noorsootöötajate arv ning nende asutuste tegevuse tulemused. Kolmanda sektori noorsootöö kohta linnal ülevaade puudub. Ülelinnalisi uuringuid, mis käsitleksid noorte vajadusi ja nende huve ning noorte rahulolu noorsootöö tegevuste/teenuste kvaliteediga, regulaarselt läbi ei viida. Seetõttu ei ole ka analüüsi ülalnimetatud kohta. Aeg-ajalt viiakse läbi küsitlusi mõnedel konkreetsetel teemadel, kuid need küsitlused ei toimu järjepidevalt. Noorte ettepanekute kohta annab KOV noortele vastuse mõistliku aja jooksul, kuid tagasiside edasiste tegevuste kohta on nõrk. (Narva noorsootöö... 2011)

Pärnus kogutakse regulaarselt (kord aastas) infot noortevaldkonna kohta: huvikoolidelt, üldhariduskoolide huvitegevuse analüüs, koostööpartneritelt iga-aastased tegevusaruanded. Noorte infoportaali kaudu viiakse pidevalt läbi erinevaid küsitlusi. Uuritakse regulaarselt noorte vajadusi, huvisid ning rahulolu noorte vaba aja sisustamise võimaluste kohta Pärnu linnas (sh õpilaste ja lastevanemate arvamused). Põhjalikud uuringud on teostatud 2004. ja 2009. aastal. Noortekeskused ja koolid viivad läbi noorte seas küsitlusi nende huvide, soovide ja rahulolu kohta, mida võetakse aluseks erinevate tegevuste loomisel ja arendamisel. Uuringute tulemusi kasutatakse arengukavade koostamisel ning noored on kaasatud arengukavade koostamise protsessi. Noortele tagasiside andmine toimub Pärnu linna noortekogu ja volikogu alalise noortekogu komisjoni kaudu.

Alaeesmärgi „Regulaarselt uuritakse noorte vajadusi, huvisid ja rahulolu noorsootööga ning antakse ja kogutakse tagasisidet” all uuriti noorte rahulolu nende huvide ja vajadustega arvestamine tulemusindikaatori täitmise alusel. Tulemusindikaatori sihttase, küsitluse käigus saadud tulemused ning indikaatorite täitmine on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Noorte rahulolu nende huvide ja vajadustega arvestamine

	<i>Siht-tase</i>	<i>Narva</i>	<i>Indikaatori täitmine</i>	<i>Pärnu</i>	<i>Indikaatori täitmine</i>
<i>Noorte rahulolu nende huvide ja vajadustega arvestamine</i>	80%	40%	ei	83%	jah

Kirjeldataud andmete põhjal selgub, et Narva ja Pärnu kasutavad internetipõhiseid kanaleid noortele mõeldud küsitluste läbiviimiseks (Narvas – Noorte Keskuse kodulehekül, Pärnus – Noorteinfoportaal), mida saab nimetada mõlema linna ühiseks jooneks.

Tabelis 4 esitatud küsitluste tulemused näitavad, et Pärnu puhul indikaator noorte rahulolu nende huvide ja vajaduste arvestamisega on täidetud ning Narva puhul mitte. See näitab, et Pärnu linn on teinud suure töö noorte huvide ja vajaduste arvestamisel, mida kinnitavad ka igaaastased noorsootöölased uuringud ning nende tulemuste arvestamine edasises tegevuses ja arengukavade koostamisel. Seda võib nimetada Pärnu linna tugevuseks ning ka parimaks praktikaks.

Narva KOV-ile võib soovitada korraldada regulaarseid ja kvaliteetseid (nt küsitlusfirmade poolt läbi viidud) uuringuid noorte huvide ja vajaduste kohta

eesmärgiga koguda andmeid ja kasutada neid noorsootöö parema korraldamiseks Narvas ning tõsta noorte rahulolu nende huvide ja vajaduste arvestamisega.

Esitatud tõendite alusel Pärnu KOV-ile võib soovitada tutvustada uuringute tulemusi laiemale huviliste ringile (nt lastevanemad, koolide personal) ning kirjeldada, kuidas saadud tulemusi kasutatakse noorte heaks.

2.3.6. Noorsootöölane koolitus

Noorsootöö strateegia 2006-2013 kohaselt noorsootöölane koolitus on kvaliteetseks noorsootöökaks vajalike hoiakute, teadmiste ja oskuste omandamise ja arendamise võimaluste olemasolu, kättesaadavuse ja kvaliteedi tagamine noorsootöö arengu ja tulemuslikkuse soodustamiseks (2006: 24).

Noorsootöölase koolituse valdkonnas tehtava töö kirjeldamiseks kasutas autor alaeesmärgi „Olemas on professionaalsed ja motiveeritud noorsootöötajad” tõendeid.

Narva noorsootöötajad on pikaajalise kogemusega. Tööle võtmisel esitatakse noorsootöötajatele kvalifikatsiooninõuded ning nad täidavad õigusaktidest tulenevaid nõudeid. On olemas kutsestandardite omandamise võimalus, kuid noorsootöötajad ei ole motiveeritud neid omandama (omal kulul, see ei anna erilisi eeliseid). Noorsootöötajad on motiveeritud ennast täiendama, kuid linnal ei ole noorsootöötajate jaoks läbimõeldud koolituskorda ning noorsootöötajad osalevad võimalusel/vajadusel erialakursustel ja täiendkoolitustel. Seejuures on tihti probleemiks eesti keele puudulik oskustase või piiratud finantsvõimalused. Osaletakse peamiselt nendel koolitustel, mis on vene keeles, tasuta ja sobiva temaatikaga. Noorsootöötajad täiendavad end võimalusel kursustel ja koolitustel ka piiratud võimaluste tingimustel. Linnas ei ole olemas noorsootöötajate tunnustamise korda. (Narva noorsootöö... 2011)

Pärnus teostavad noorsootööd noorsootöötajad ja noortekeskustes vabatahtlikud, kes täidavad kutsestandardist tulenevaid nõudeid. Ühtset koolituskorda kõikidele linna noorsootöötajatele ei ole. Kuid arengukava tegevuskava järgi noorsootöötajatele antakse võimalus täiendkoolitamiseks järgmistel teemadel: uue meedia ohud ja võimalused, noorte kaasamine, kultuurialane ja kultuuridevaheline pädevus. On moodustatud koolide noorsootöö alal sektsioon, kellel on oma tegevuskava ja koolitusplaan. Koolide direktoritel/huvijuhtidel on planeeritud tsentraliseeritud koolitused, mille teemad on nimetatud arengukavas. Noorsootöötajaid tunnustatakse

linna tasandil regulaarselt (aasta noorsootõtaja nimetuse omistamise ja preemia määramise kord aastast 2005). (Pärnu noorsootöö... 2010)

Alaeesmärgi „Olemas on professionaalsed ja motiveeritud noorsootõtajad” all uuriti tulemusindikaatori „Noorsootõtajate töötasu ja tunnustus on nende jaoks motiveeriv” täitmist. Tulemusindikaatori sihttase, küsitluse käigus saadud tulemused ning indikaatorite täitmine on esitatud tabelis 5.

Tabel 5. Noorsootõtajate töötasu ja tunnustus on nende jaoks motiveeriv

	<i>Siht- tase</i>	<i>Narva</i>	<i>Indikaatori täitmine</i>	<i>Pärnu</i>	<i>Indikaatori täitmine</i>
<i>Noorsootõtajate töötasu ja tunnustus on nende jaoks motiveeriv</i>	80%	22%	ei	39%	ei

Kirjeldatud andmete põhjal selgub, et Narvas ja Pärnus noorsootööd teostavad professionaalsed noorsootõtajad. Seda kinnitab nende vastavus kvalifikatsiooninõuetele, mis tulenevad õigusaktidest.

Pärnus pole ühtset koolituskorda kõikidele linna noorsootõtajatele, kuid mitmetes dokumentides (nt arengukavades) on ette nähtud koolitused erinevatel teemadel ning noorsootõtajate enesetäiendamine toimub järjepidevalt. Kuigi Narvas puudub süsteemne koolituskord ning esinevad teised probleemid, noorsootõtajad leiavad võimalusi enesetäiendamiseks ning koolitustel osalemiseks.

Kvaliteetne noorsootöö on võimalik kvalifitseeritud kaadrite olemasolul. Selle juures on oluline noorsootõtajate motivatsioon hästi oma tööd teha ja pidevalt ennast arendada oma alal. Seetõttu lõputöö autor tõi välja küsitluse tulemused, mis on esitatud tabelis 5, noorsootõtajate rahulolu oma töö tunnustamisega ja tasustamisega. Saadud tulemused näitavad, et indikaatorid ei ole täidetud ei Narvas ega ka Pärnus ning indikaatori täitmine sihttasemest on tunduvalt madalam. Noorsootõtajate rahulolematuse oma töö tasustamisega ja tunnustamisega võib nimetada nõrkuseks ning soovitusena võib välja tuua vajaduse mõlemas linnas oluliselt tõsta noorsootõtõtajate rahulolu töötasuga ja tunnustamisega.

Antud valdkonna parimaks praktikaks nimetab lõputöö autor mitmekülgsed enesearendamise võimalusi erinevatel koolitustel, mida tagatakse Pärnu noorsootõtajatele, huvijuhtidele ja vabatahtlikele eesmärgiga oma tööd paremini teha ning selle kaudu luua noortele mitmekülgsed võimalused arenguks.

2.3.7. Noorte tervistav ja arendav puhkus

Noorsootöö strateegia 2006-2013 kohaselt noorte tervistav ja arendav puhkus on noortele tervistavaks ja arendavaks tegevuseks võimaluste tagamine tervistava puhkuse ja vaba aja veetmise projektide ning laagrite korralduse kaudu (2006: 24).

Noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas tehtava töö kirjeldamiseks kasutas autor alaeesmärgi „Noortel on võimalus osaleda muudes KOV toetatud noorsootöö tegevustes/teenustes (laagrid, üritused, projektid jms)” tõendeid.

Narva noortel on võimalus osaleda erinevates noorteprojektides, sh KOV toetatud suured noortesündmused. Narva noored osalevad regulaarselt teiste linna koolide koostööprojektides, sh projektides, mis on toetatud Integratsiooni- ja Migratsiooni Sihtasutuse Meie Inimesed kaudu. Osaletakse Globe laagrites, nt 13.-15. augustil 2009. a toimus Kloogarannas suvelaager, mille töös osalesid Narva Humanitaargümnaasiumi 6. klassi õpilased koos juhendajaga ning noorteühingu TORE üritustel. Narva noortel on võimalus osaleda Eestis korraldatavates noortelaagrites. (Narva noorsootöö... 2011)

Lisaks sellele Narva Noortekeskuse kodulehel on link informatsioonile Eesti noortelaagritest ja välislaagritest. Täiendava informatsiooni saamiseks noortelaagrite kohta Narvas kasutati Noortelaagrite kodulehekülge. Püsilaagreid Narvas ja Narva-Jõesuus ei leitud. Projektilaagritest leidis ainult üks. (Eesti Noorsootöö... 2013)

Narva linna koduleheküljel on informatsioon koolilaagritest, mis pakuvad Narva koolilastele kasulikku ja arendavat puhkust suvel. 2010. aastal korraldati koolilaagrid kuue kooli baasil ning nendes osales peaaegu 400 last. Juunikuus toimus Narva Noorte Meremeeste Klubi õppuritele mõeldud suvekool nimega „Meredel, lainetel” ning Narva Laste Loomemaja korraldas oma teatraalidele suvise teatrikooli. Lisaks sellele korraldas Narva Noortekeskus töömalevaid, kus töötas 80 noort vanuses 13-16 aastat. Samas korraldas Narva Noortekeskus noortele mõeldud rahvusvahelist laagrit nimega „Kohtume Narvas!” ning teisi üritusi, sh rannapidu, retke rulluiskudel ja matka Peipsi järve ääres. (Narva linna... 2013)

Pärnus KOV-i projektipõhine toetus 2010. aastal oli järgmine: 29 noorsooprojekti toetati summas 215 400 krooni, 19 haridusprojekti summas 85 525 krooni ning 29 suvelaagri projekti summas 100 000 krooni.

Lisaandmete hankimiseks kasutati informatsiooni ja materjale Noortelaagrite kodulehelt, kuhu on koondatud informatsioon püsilaagrite ja projektlaagrite kohta. Antud andmete põhjal selgub, et suvel 2010 Pärnumaal tegutsesid kolm püsilaagrit ning neli projektlaagri. Laagrivahetused toimusid suveajal ning üks püsilaagritest töötas aastaringelt ehk sügis-talve ja talve-kevade vaheaegadel. (Noorte tervistav... 2011)

Kirjeldatud andmete põhjal võib nimetada mõlema linna ühiseks jooneks ning tugevuseks KOV-ide regulaarset toetust oma eelarvest erinevate laagrite pidamiseks.

Pärnu territooriumil tegutsevad vähemalt kolm püsilaagrit, kuid mitte KOV-i poolt korraldatud, ning Narva ja Narva-Jõesuus ühtegi. Narva-Jõesuu ja Pärnu on suvevaheaegadel head kohad noortel vaba aja veetmiseks. Sellest tulenevalt soovitab lõputöö autor Narva ja Pärnu KOV-idel vaadata läbi võimalus kaasata ja toetada kolmandat sektorit noorte tervistava ja arendava puhkuse valdkonnas suvelaagrite korraldamisel.

Valdkonna parimaks praktikaks võib nimetada Narva linna erineva temaatikaga kooli- ja linnalaagrite korraldamist, mis aitab kaasa noorte loome arengul ning pakub elamusrikkaid kogemusi.

2.3.8. Noorte töökasvatus

Noorsootöö strateegia 2006-2013 kohaselt noorte töökasvatus on mitmekesiste meetmete kaudu noorte tööhõivevalmiduse tõstmine ning noorte olukorra parandamine tööturule sisenemisel (2006: 24).

Töökasvatuse üks laiemalt tuntud ja hästi rakendunud meetod on õpilasmalev. Töökasvatuse valdkonna sisuks on noorte tööhõivevalmiduse tõstmine ning noorte olukorra parandamine tööturule sisenemisel. (Haridus... 2013)

Noorte töökasvatuse valdkonnas tehtava töö kirjeldamiseks kasutas autor alaeesmärgi „Noortele on tagatud mitmekülgsed võimalused ettevõtlikkuse suurendamiseks” tõendeid.

Narvas on olemas noorte ettevõtlikkust toetavad tegevused, mida regulaarselt noortele pakutakse. Nende raames korraldatakse Narva Linna Arenduse ja Ökonoomika Ameti poolt iga-aastaselt ettevõtlusnädalat, kuhu eelkõige meelitatakse noori. Peale ettevõtlusnädala avamist toimus koolidevaheline viktoriin „Kas sinust võib ettevõtja

saada?“. Mitmetes Narva üldhariduskoolides töötavad edukalt õpilasfirmad, koolides on õpilastel ökonomika ja ettevõtluse valikaine valimise võimalus, koolid osalevad projektis „Ettevõtlik kool“, noored Narva linnast on liitunud programmiga ENTRUM ning osalevad selles väga edukalt. (Narva noorsootöö... 2011)

Pärnus tagatakse võimalusi noortel osaleda mitmekülgses ettevõtlikust soodustavates tegevustes. Linnal on sõlmitud koostööleping MTÜ Pärnumaa Õpilasmalevaga, mis tegeleb just õpilaste töökasvatusega. 2010. aastal selle MTÜ raames tegutses 102 rühma. Kokku oli kaasatud tegevusse umbes 1400 noort, mis moodustas neljandiku kogu vabariigis Õpilasmaleva rühmades hõivatud noortest. Õpilasmaleva tegevus toimub aastaringselt. Õpilasmaleva juhi eestvedamisel on lisaks rühmade tavapärasele tööle ettevõttesse tööle rakendatud 4-7 noorest koosnevad grupid. 2010. aasta sügisest on noorteprogramm SINA (Suured Ideed Noorte Algatusel) alustanud oma tegevust ka Pärnumaal. Tehakse tihedat koostööd Pärnu Noorte Vabaajakeskusega, mis pakub tasuta ruume projektide elluviimiseks.

Viies Pärnu gümnaasiumis toimuvad valikainena majandus/ettevõtlusõpetuse ainetunnid, mida õpetavad Tartu Ülikooli Pärnu Kolledži ja Mainori Kõrgkooli majandusala õppejõud. Igal aastal toimub ettevõtlusnädal, mille raames kaasatakse noori ettevõtlikkust arendavatesse tegevustesse, toimuvad õpilasfirmade laadad ja käsitöölaadad haridusasutustes ja linnaruumis. Noorte ettevõtlikkuse teemat käsitletakse karjääritundides Pärnu Väikeses Vabakoolis ja Sütekava humanitaargümnaasiumis. Noorte ettevõtlikkuse ümarlauda ning seotud tegevusi veab Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus. (Pärnu noorsootöö... 2010)

Kirjeldatud andmete põhjal selgub, et Narva ja Pärnu noortele on tagatud head võimalused ettevõtlikkuse ja töökasvatuse suurendamiseks. Seda näitas KOV-ide noorte ettevõtlikkuse toetus: pakutakse tasuta ruumide kasutamist, toetatakse ettevõtlikkust soodustavaid programme, projekte ja tegevuste toimumist linnas; on sõlmitud vastavasisulised koostöölepingud; korraldatakse ettevõtlusnädalaid, toetatakse õpilasfirmasid; koolides toimuvad ettevõtlusõppe valikained jt.

Linna poolt MTÜ-ga Pärnumaa Õpilasmalev koostöölepingu sõlmimine on hea näitaja noorte töökasvatuse valdkonna organiseerimisel. Lisaks sellele kaasatakse noorte ettevõtlusalaste teadmiste suurendamiseks ülikooli ja kõrgkooli õppejõude. Neid kaht tegevust võib nimetada tugevusteks ning parimateks praktikateks antud valdkonnas.

Tulenevalt sellest võib lõputöö autor soovitada Narva linnavalitsusel kaaluda võimalust kaasata kolmandat sektorit noorte töökasvatuse.

Tartu Ülikooli kolledžid asuvad Pärnus ja Narvas. Pärnu Kolledži õppejõudude kaasamist gümnaasiumi valikainete lugemisel saab nimetada heaks praktikaks, seetõttu võib soovitada KOV-ile kaasata Narva Kolledži õppejõudusid majandusalaste valikainete lugemiseks Narva koolides.

2.3.9. Rahvusvaheline noorsootöö

Noorsootöö strateegia 2006-2013 kohaselt rahvusvaheline noorsootöö on noortele ja noorsootöötajatele rahvusvahelise koostöö kogemuste ja kultuuridevahelise õppimise võimaluste loomine (2006: 24).

Rahvusvahelise noorsootöö valdkonnas tehtava töö kirjeldamiseks autor kasutas alaeesmärgi „Soodustatakse noorte kodanikuteadlikkuse suurendamist, kodanikukasvatuse tõhustamist ja mitmekultuurilisuse väärtustamist” tõendeid.

Narva linna noored osalevad rahvusvahelistel noorteseminaridel, noortekohtumistel, koolitustel, konverentsidel ja õpilasvahetuse programmides: Noorteparlamendi osalemine Rootsi projektis „Everyman`s cultural rights”; kohtumised Rahvusvahelise laagri raames; UBC⁴ konverentsid; Comeniuse programm. Narva Noortekeskus korraldab iga-aastaselt Rahvusvahelist vabatahtlike laagrit, kuhu kutsutakse noori teistest riikidest.

Narva Noortekeskus ja MTÜ Vitatiim levitavad infot ja nõustavad noori Euroopa Vabatahtliku Teenistuse kohta ning võimaldavad noortele vabatahtliku töö tegemist rahvusvahelisel tasandil. MTÜ-s Vitatiim või selle kaudu teistes linna organisatsioonides võimaldatakse teiste riikide noortele pidevalt teha vabatahtlikku tööd Euroopa Vabatahtliku Teenistuse kaudu. (Narva noorsootöö... 2011)

Pärnu linn eraldab oma eelarvest vahendid noorteorganisatsioonidele, mida kasutatakse ka osalemiseks rahvusvahelistel seminaridel. Pärnu linn on olnud kaasfinantseerija, koostööpartner ja eestvedaja rahvusvahelistes noorteprojektides (Euroopa Noored projektid) ning osalemine nendes oli edukas. Linnas võimaldatakse noortele teha vabatahtlikku tööd (nt rahvusvahelised Hansapäevad Pärnus 2010, noorte infomess, noortekeskuses vabatahtlikud). Teiste riikide noortele võimaldatakse teha vabatahtliku

---

⁴ Union of the Baltic Cities

tööd Pärnu Noorte Infopunktis, Sütevaka humanitaargümnaasiumis ja teistes kohaliku omavalitsuse asutustes ning koostööpartnerite juures.

Pärnu noorte infoportaal on nimekiri riikidest, organisatsioonidest ja erinevatest projektidest, mis on mõeldud just noortele võimalusega õppida, töötada või osaleda rahvusvahelises koostöös. (Pärnu noorsootöö... 2010)

Kirjeldatud andmete põhjal saab mõlema linna ühiseks jooneks nimetada KOV-ide rahvusvahelise noorsootöö toetamise. Seda näitavad KOV-ide eelarve vahendid, mida eraldatakse antud valdkonna arendamiseks. Samas võimaldatakse Narvas ja Pärnus vabatahtliku töö tegemist ka teiste riikide noortele.

Selleks, et noored üha rohkem osaleksid rahvusvahelises noorsootöös, on oluline sellekohase info saamine. Narvas toimub nõustamine ja info levitamine välismaal töötamise võimaluste kohta noorteorganisatsioonide poolt.

Parimaks praktikaks võib nimetada Narvas korraldatavat Rahvusvahelist vabatahtlike laagrit. See annab noortele ja noorsootöötajatele kogemusi rahvusvaheliste ürituste organiseerimisel, läbiviimisel ning ka keelepraktikat.

Esitatud tõendite põhjal ning mõlema linna arvamuse põhjal võib tõdeda, et rahvusvaheline noorsootöö areneb, kuid on veel arenguruumi. Selleks tuleb rohkem julgustada noori osalema teiste riikide noorteprojektides, programmides ja koostöös ning pakkuma rohkem välismaa noortele ühisüritusi koostöö raames Eestis. TÜ Narva Kolledži lõputöös „Noorsootöö arengukava koostamine Ridala valla näitel” autor Aljona Rudik kirjutas et, rahvusvahelise noorsootöö raames võiks arendada suhteid noorsootöötajatega välismaalt. Nimetatud lõputöö autor tegi ettepaneku kutsuda välismaa tudengeid praktikale projektlaagritesse, kus nad saavad jagada oma kogemusi kohalike noorsootöötajatega ja noortel luua võimalused õppida keelt. Tulenevalt sellest võib soovitada arendada koostööd Narva ja Pärnu linnade vahel eesmärgiga kaasata Eesti ja välismaa noori rahvusvahelisse noorsootöösse ning luua võimalusi kultuuridevaheliseks õppimiseks.

2.3.10. Noorte osalus

Noorsootöö strateegia 2006-2013 kohaselt noorte osalus on noortele osaluseks otsustusprotsessides mitmekesiste võimaluste loomine ja osalusmotivatsiooni arendamine (2006: 24).

Noorte osaluse valdkonnas tehtava töö kirjeldamiseks kasutas autor alaeasmärkide „Soodustatakse noorte osaluskogemuse saamist” ja „Noori kaasatakse otsustetegemise protsessi” tõendeid.

Narvas toimib Narva Noorteparlament, mis on valitud noorte poolt, koosneb eri vanuserühmadesse kuuluvatest noortest ning esindab võimalusel noorte huve. Liikmetel on loodud võimalus osaleda KOV-i otsustusprotsessis (nt linnavolikogu töös: kultuuri- ja spordikomisjon, linnaarengu- ja projektikomisjon). Narva Noorteparlamendi tegevust koordineeritakse Narva Noortekeskuse poolt. Tänu linnapoolsele rahalisele toetusele said Noorteparlamendi esindajad osaleda Ida-Virumaa Noortekogus. Õpilasesinduste süsteem on üsna tugev ja traditsioonidele põhinev. Kõikides Narva linna üldharidus- ja kutsekoolides tegutsevad õpilasesindused. Õpilasesindustele otsest rahastamist linna poolt ei ole. Linnas rakendatakse iga-aastast mitterahalist toetust õpilasesindustele ja noorteparlamendile ruumide kasutamise võimaldamise, nõustamise ja koolituse kujul. Noortele pakutakse igal aastal kaasarääkimise võimalusi tegevuste kavandamise ja rahastamise protsessis. Noortepoliitika toimealade ülesannetega ametnikud kaasavad (aga mitte alati) noori ja noorsootöötajaid, kasutades selle jaoks sobivaid meetodeid (nt Narva linna kultuuri ja spordi arengukava koostamisel, ASK ME projekti kavandamisel). Noortega konsulteeritakse vahel mõnedel noortepoliitika toimealadel (nt kultuur, sport, ettevõtlikkus). (Narva noorsootöö... 2011, Narva Noortekeskus... 2013)

Pärnu Linnavolikogus on alaline noortekogu komisjon, kuhu kuuluvad kuus noortekogu esindajat. Noorte esindajad on Pärnu linnavalitsuse viies komisjonis (aasta noorsootöötaja komisjon, hariduspreemiate komisjon, õpilaspreeemiate ja õpilasstipendiumite määramise komisjon, noorsooprojektide läbivaatamise komisjon, haridusprojektide komisjon). Noored on esindatud linna arengukava töörühmades ning neid kaasatakse regulaarselt noortepoliitika toimealade töörühmadesse. Haridus- ja kultuuriosakond korraldab koostöös Pärnumaa Noorte Liiduga igal aastal ülelinnalise koolituslaagri õpilasesinduse aktiivi liikmetele. (Pärnu noorsootöö... 2010)

Kõikides koolides tegutsevad õpilasesindused (välja arvatud üks üldhariduskool) ning õpilased on kaasatud kooli nõukogusse. 2010. aastal eraldati Pärnu linna noortekogule ja Pärnumaa Noorte Liidule (katusorganisatsioon Pärnu linna õpilasesindustele ja maakondlik noorte osaluskoogu) linna eelarvest 25000 krooni. Lisaks sellele saavad organisatsioonid tasuta kasutada linnavalitsuse ja noortekeskuste ruume. (ibid 2010)

Noortekeskuste juures tegutsevad noorteaktiivid. Pärnu Noorte Vabaajakeskuses tegutseb kuni 19 liikmeline noortejuhatus, mis osaleb aktiivselt noortekeskuse otsustusprotsessides, tegevuskava koostamisel ja sündmuste korraldamisel. Noortejuhatusse kuuluvad töötud noored, väiksemate võimalustega noored, töötavad noored jt. Samuti toimub koostöö MTÜ Caritas Eesti noore ema kooliga. Nii on tagatud noortekeskuses noorte omaosalus ja noorte omaalgatus. (ibid 2010)

Pärnus tegutseb aastast 2005 Pärnu linna noortekogu, mille koosseisu kuuluvad põhikooliõpilased, gümnasistid ja üliõpilased. Noortekogul on kolmeliikmeline juhatus, kuhu kuuluvad esimees, aseesimees ja infojuht ning mille üldstruktuuris on viis komisjoni (hariduskomisjon, kultuuri- ja spordikomisjon, liikmete valdkonna komisjon, majandus- ja sotsiaalkomisjon, üliõpilaste komisjon). Noortekogul on põhikiri, mis sätestab noortekogu tegutsemise eesmärgid, koosseisu, liikmed, komisjonid ning töökorralduse. Pärnu linna noortekogu liikmeid tunnustatakse linnapea tänukirjaga, tunnustamise korras on nimetus „Aasta aktiivne noor”. (ibid 2010, Pärnu Noored... 2013)

Kirjeldatud andmete põhjal võib ühiseks jooneks nimetada Noorteparlamente, mille tegevus on aastaid aktiivne olnud. Õpilasesindused tegutsevad peaaegu kõikides koolides (va üks kool Pärnus) ning nende töö on süstemaatiline ja traditsioonile tuginev. KOV-ide poolt on toetus nendele organisatsioonidele järjepidev.

Narva KOV-i poolne toetus võimaldab Narva Noorteparlamendi esindajatel osaleda Ida-Virumaa Noortekogu töös ning Pärnu KOV-i head koostööd noorteorganisatsioonidega võib nimetada linnade tugevusteks.

Narva noori kaasatakse KOV-i komisjonide ja töörühmade töösse, kuid seda ei saa nimetada regulaarseks, mistõttu noorte kaasamist otsustusprotsessidesse ja noorte arvamuste kuulamist võib suurendada.

Parimaks praktikaks võib nimetada Pärnu linnavolikogu, Pärnu Linnavalitsuse ja Pärnu Noortekogu vahelist head ja pidevat koostööd, kus KOV-il ja noortel on otsene side Pärnu linnavolikogus oleva alatise noortekogu komisjoni kaudu.

3. ETTEPANEKUD

3.1. Erinoorsootöö

Kvaliteedihindamise käigus tegid välishindajad Narva KOV-ile ettepanekud: 1) korraldada koostöö tihendamise eesmärgil info- ja nõustamisteenuseid pakkuvate asutuste kohtumine eesmärgiga vastastikku tutvuda (teenused, tegevused, tööpõhimõtted, teenusstandardid, kogemused jne), 2) linna vajadusi analüüsida ja järgneva aasta tegevuskavasid ühiselt planeerida ning sõlmida vastavad kokkulepped, 3) tutvustada kohtumise tulemusi noorsootöö asutustele jt partneritele ning noortele ning 4) osaleda aktiivselt vabariikliku karjääriteenuste kontseptsiooni aruteludes (väljendades Kirde-Eesti vajadusi).

Pärnu linnale välishindajad soovitasid: 1) suuremat süsteemsust ja vähendada sõltuvust konkreetsetest isikutest, 2) kaasata erivajadustega noori tegevustesse ning 3) kaaluda noortekeskustele suurema rolli andmist linna noorsootöös kui ka töös probleemsete noortega üldse. Kuna ettepanekud 1 ja 2 nimetasid nii enesehindajad kui ka välishindajad, seetõttu on nad siin esitatud.

Järgnevalt teeb lõputöö autor ettepaneku Pärnu linnavalitsusel toetada kolmanda sektori tegevust erinoorsootöö valdkonnas lähtuvalt vajadusest.

3.2. Huviharidus ja huvitegevus

Kvaliteedihindamise käigus soovitasid välishindajad Narva linnale: 1) võimalusel luua täiendavaid avatud noorsootöö põhimõttel tegutsevaid noortekeskusi, 2) korraldada erivajadustega noortele sobilikku spetsiaalset huvitegevust, 3) arendada võimalusel huvitegevuses osalevate noorte statistika pidamist, teha koostööd olemasolevate andmekogudega (nt HTM), 4) võimalusel kohandada noorsootööasutuste (huvikoolid ja noortekeskused) lahtiolekuaega ning analüüsida ja kaardistada Narva linna erivajadustega noorte võimalusi ja vajadusi noorsootöös osalemiseks, mida saab kasutada tegevuskava koostamisel.

Soovitused Pärnu linnale välishindajate poolt olid järgmised: 1) linnaruumi julgem kasutamine noorsootöös olemasolevate teenuste ja asutuste baasil, 2) tagada erivajadustega noorte parem ligipääs noorsootööasutustele ning 3) noorsootööasutuste töövahendite varustatuse täiendamine. Kuna ettepanekud 2 ja 3 nimetasid nii enesehindajad kui ka välishindajad, seetõttu on nad siin esitatud.

Järgnevalt teeb lõputöö autor järgmised ettepanekud: 1) Narva linnavalitsusel kaasata ja toetada erasektorit eesmärgiga pakkuda noortele huvihariduse võimalusi erinevatel huvialadel, 2) Pärnu linnavalitsusel laiendada huvitegevuste võimalusi erivajadustega noortele ning 3) Narva ja Pärnu KOV-il koostöös arendada valdkonda, pakkudes erivaladusetga noortele ühiseid huvitegevusi.

3.3. Noorte teavitamine

Kvaliteedihindamise käigus soovitasid välishindajad Narva KOV-ile täiustada sihtrühmapõhise informatsiooni kättesaadavust veebis (Narva-spetsiifiline info noorte keeles).

Pärnu KOV-ile olid soovitud järgmised: 1) muuta noorte infopunkti asukoht noortele paremini kättesaadavaks – kesklinna, 2) vajadus otsesemalt küsida järgmises uuringus, kas noored seda portaali teavad. Infotöö statistika kogumine ja analüüsimine. Kuna ettepaneku 1 nimetasid nii enesehindajad kui ka välishindajad, seetõttu on see siin esitatud.

Parimaks praktikaks antud valdkonnas oli lõputöö autori poolt nimetatud veebipõhine infoportaali olemasolu, mille info on noortele (samas nende vanematele ja kõikidele teistele huvilistele) kättesaadav igal ajal ning noorte televisiooni korraldamine, mille raames lisaks info levitamisele arendatakse noorte loomeoskusi. Lähtudes sellest ettepanek Narva linnavalitsusele on koostöös noortekeskustega luua ühine infoportaal, kuhu on koondatud kogu informatsioon noorte jaoks ning Pärnu linnavalitsusel julgustada noori kasutama meetodit „noorelt noorele” teavitamise valdkonnas ehk teavitamiskanali loomine noorte poolt Narva NoorTV näitel.

3.4. Noorte nõustamine

Kvaliteedihindamise käigus soovitasid välishindajad Narva KOV-ile: 1) võimalusel analüüsida, kuidas erinevaid nõustamisteenuseid pakkuvate asutuste teenused vastavad Narva noorte vajadustele, 2) korraldada info- ja nõustamisteenuseid pakkuvate asutuste kohtumine eesmärgiga vastastikku tutvuda (teenused, tegevused, tööpõhimõtted, teenusstandardid, kogemused jne) ja järgneva aasta tegevuskavasid ühiselt planeerida ning sõlmida vastavad kokkulepped ning 3) tutvustada kohtumise tulemusi noorsootöö asutustele jt partneritele ning noortele (väljendades Kirde-Eesti vajadusi).

Välishindajate hinnangul vajab Pärnu KOV suuremat süsteemsust ja regulaarsust oma tööd kirjeldavate arvnäitajate kogumisel, nende analüüsimisel ja teadmisel, kuhu meie töö tegelikult viib, milline on tulemus ja mõju sellest, mida me teeme.

Järgnevalt teeb lõputöö autor järgmise ettepaneku Narva ja Pärnu KOV-idele: analüüsida rahulolematuse põhjusi ning lähtuvalt tulemustest korraldada ümber nõustamise kanaleid ja nõustamisteenuseid ning tõsta noorte rahulolu nõustamise kättesaadavusega ja kvaliteediga.

3.5. Noorsoo-uuringud

Kvaliteedihindamise käigus välishindajad esitasid Narva KOV-ile järgmised ettepanekud: 1) võimalusel välja selgitada, kas linna infot on võimalik välja võtta üleriigilistest uuringutest, koondada erinevate valdkonnaga seotud asutuste andmekogumissüsteemid, 2) teavitada erinevaid huvigruppe, millised andmed on olemas ja seeläbi anda võimalus tõendus põhise tegevuse planeerimiseks, 3) luua töörühm, kelle ülesanne on kirjeldada, milliseid andmeid Narva linn vajab, et noorsootööd noorte vajadustele vastavalt arendada. Kaaluda küsitlusalasutuste kliendiküsitluse kohandamise võimalusi Narva linna vajadustele vastavaks.

Välishindajate ettepanekud Pärnu linnale olid järgmised: 1) tasub kaaluda regulaarset linna poolt korraldatavat valdkonna seiramist, arutelusid, arendusseminare nendega seoses ning suuremat teavitamist ja arutelu tulemuste osas, 2) laiemalt tutvustada noorsootöö tulemusi ja mõju noortele ning ühiskonnale tervikuna.

Järgnevalt teeb lõputöö autor järgmised ettepanekud: 1) Narva KOV-ile korraldada regulaarseid ja kvaliteetseid uuringuid noorte huvide ja vajaduste kohta eesmärgiga koguda andmeid ning lähtuvalt tulemustest kasutada neid noorsootöö tegevuste ümber korraldamiseks ja/või täiustamiseks, 2) Narva KOV-ile analüüsida noorte rahulolematuse põhjusi ning lähtuvalt tulemustest korraldada meetmed, et tõsta noorte rahulolu nende huvide ja vajaduste arvestamisel ning 3) Pärnu KOV-ile tutvustada uuringute tulemusi laiemale huviliste ringile (nt lastevanemad, koolide personal) ning kirjeldada, kuidas saadud tulemusi kasutatakse noorte heaks.

3.6. Noorsootöölane koolitus

Kvaliteedihindamise käigus soovitasid välishindajad Narva KOV-ile: 1) mõelda noorsootöötajate koolitusvajaduste kaardistamisele ja koolituskorra välja töötamisele, 2)

õpiväljundi analüüsiks luua vorm, mida noorsootõtaja täidab ning mille abil ta saaks kirjeldada ja analüüsida oma tehtud tegevusi (aruanne, mis koosneks kuu jooksul noorsootõtaja poolt tehtud tegevustest ja analüüsist, mida läbiviidud tegevused noortele annavad), 3) noorsootõtajate tunnustamine ning 4) palgatasemete ja kvalifikatsiooninõuete kehtestamine noorsootõtajatele.

Välishindajate ettepanek Pärnu linnale: noorsootõtajate täienduskoolitus. Samas õpetada koguma ja analüüsima oma töö näitajaid, esitluskindlust, ülelinnaliste programmide ja ürituste korraldamist, võrgustikutööd väljapoole. Kuna ettepaneku nimetasid nii enesehindajad kui ka välishindajad, seetõttu on see siin esitatud.

Järgnevalt teeb lõputöö autor ettepaneku Narva KOV-ile koostada noorsootõtajatele koolitusplaani. Enesetäiendamise motivatsiooniks on rahulolu oma tööga. Analüüsi käigus selgus, et Narva ja Pärnu noorsootõtajate rahulolu nende töötasustamisega ja tunnustamisega on üsna madal. Lähtudes sellest, ettepanek nimetatud KOV-idele on vajadus oluliselt tõsta noorsootõtajate rahulolu nende töötasuga ja tunnustamisega. Lisaks võib soovitada mõlemale KOV-ile arendada koostööd ühiskoolituste korraldamisel antud valdkonnas.

3.7. Noorte tervistav ja arendav puhkus

Kvaliteedihindamise käigus välishindajatel ei esinenud Narva ja Pärnu KOV-idele ettepanekuid.

Järgnevalt teeb lõputöö autor ettepaneku Pärnu KOV-ile korraldada erineva temaatikaga kooli- ja linnalaagreid, mis võimaldab noortel huvitavalt ja elamusrikkalt suveaega veeta.

3.8. Noorte töökasvatus

Kvaliteedihindamise käigus välishindajad esitasid Narva KOV-ile järgmised ettepanekud: 1) suurendada õpilasmalevasse kaasatud noorte arvu, pakkudes neile mitmekesisemaid võimalusi töökogemuse saamiseks ning 2) õpilasmalevates osalevate noorte üle selgema arvestuse pidamine.

Välishindajate ettepanekud Pärnu linnale olid järgmised: 1) äri sektori suurem kaasatus noorsootöösse, sh sotsiaalse ettevõtluse soodustamine ja tunnustamine ning 2) mõelda

kuidas jõuda kõikide noorteni (nt õpilasfirmade toetamine koolides ja neile väljundi otsimine linnas jne).

Järgnevalt teeb lõputöö autor järgmised ettepanekud Narva KOV-ile: 1) kaaluda võimalust kaasata ja toetada kolmandat sektorit noorte töökasvatuse tegevustesse ning 2) Narva KOV-ile kaasata TÜ Narva Kolledži õppejõudusid majandusalaste valikainete lugemiseks koolides eesmärgiga tõsta noorte teadmisi majanduse ja ettevõtluse alal.

3.9. Rahvusvaheline noorsootöö

Kvaliteedihindamise käigus soovitasid välishindajad Narva KOV-ile määratleda rahvusvahelise noorsootöö eesmärgid ja tegevused kohalikul tasandil, kaasates kohalikke, maakondlikke ja riiklikke noorsootööasutusi ja -organisatsioone.

Pärnu KOV-ile ettepanekuid välishindajate poolt ei esinenud.

Järgnevalt teeb lõputöö autor järgmised ettepanekud: 1) Pärnu linnavalitsusel tõsta nõustamisteenuseid rahvusvahelise noorsootöö osas, nt Pärnu Õppenõustamiskeskuse juures, 2) julgustada mõlema linna noori osalema teiste riikide noorteprojektides, programmides ja koostöös ning pakkuma rohkem välismaa noortele ühisüritusi koostöös raames Eestis ning 3) arendada koostööd Narva ja Pärnu linnade vahel eesmärgiga kaasata Eesti ja välismaa noori rahvusvahelisse noorsootöösse ning luua võimalusi kultuuridevaheliseks, õppimiseks kasutades mõlema linna kogemusi antud valdkonnas.

Lõputöö autori ettepanekute hulgas kerkis esile ettepanek KOV-idele omavahelise koostöö vajadust, mida võivad kasutusele võtta ka teised KOV-id, leides ühiseid koostöösuundi.

3.10. Noorte osalus

Kvaliteedihindamise käigus esitasid välishindajad Narva KOV-ile järgmised ettepanekud: 1) võimalusel kaasata üle 18-aastasi noori Noorteparlamenti või leida uusi täiendavaid vorme üle 18-aastaste noorte kaasamiseks, 2) soovitame luua meetod, kuidas ametnikud saaksid kaasata noori ja konsulteerida nendega noortepoliitika kujundamisel, 3) soovitame luua kord noorsootöö tunnustamiseks KOV-is. Seejuures võiksid noored olla kaasatud noortevaldkonna tegude hindamisse ning 4) soovitame planeerida ja võtta kasutusse erinevate sihtrühmade kaasamise meetodeid.

Välishindajad soovitasid Pärnu linnale: 1) noorte hulga suurendamine otsustusprotsessides. Noorte julgustamine omaalgatustele ja omaosalusele. Lisaks seirata kui palju noorte ettepanekutega arvestatakse ning 2) kaasata jätkuvalt noortekogu, noorte MTÜ-sid ja noortekeskust linna ürituste läbiviimisesse ja anda neile suuremat vastutust. Kuna ettepaneku 1 nimetasid nii enesehindajad kui ka välishindajad, seetõttu on see siin esitatud.

Järgnevalt teeb lõputöö autor ettepaneku Narva KOV-ile rohkem julgustada ja kaasata noori KOV-i töösse ja otsustusprotsessidesse ning koolitada neid selles valdkonnas.

KOKKUVÕTE

Käesolevas lõputöös keskendus autor noorsootöö kvaliteedi hindamisele. Noorte mitmekülgse arengu paremate võimaluste tagamiseks tekkis vajadus hinnata noortele osutatavate teenuste kvaliteeti.

Lõputöö eesmärgiks oli parimate praktikate väljaselgitamine noorsootöös Narva ja Pärnu KOV-ide näitel. Lähtudes nendest teha ettepanekud nimetatud KOV-idele. Eesmärgi saavutamiseks kasutas autor võrdlusanalüüsi meetodit. Uuringu käigus kirjeldati ja analüüsiti noorsootöö korraldust Narvas ja Pärnus noorsootöö valdkondade kaupa. Selline analüüsimise meetod oli valitud eesmärgiga vaadelda noorsootöö korraldust teise vaatenurga alt. Lähtudes parimatest praktikatest esitas autor oma soovitusel nimetatud KOV-idele. Seejärel võrreldi neid välishindajate omadega eesmärgiga leida uued ettepanekud noorsootöö korralduseks.

Lõputöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis tutvustatakse noorsootöö korraldust Eestis, programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine”, kvaliteedijuhtimist ning kvaliteedihindamise põhimõtteid, hindamise mudelit ja protsessi. Teises peatükis on kirjeldatud analüüsimise meetodika ning esitatud noorsootöö korralduse tõendid Narvas ja Pärnus valdkonniti. Samas peatükis tõi lõputöö autor välja ühised jooned, tugevused ja nõrkused ning selgitas välja parimad praktikad mõlema linna noorsootöös. Kolmandas peatükis on esitatud välishindajate ettepanekud mõlemale linnale ning autori omad. Nende võrdlemise tulemusena sai autor lisakinnitust osadele välishindajate soovitudele ning tegi uued ettepanekud mõlemale KOV-ile. Kokkuvõtvalt võib soovitada KOV-idele arendada omavahelist koostööd, kasutades parimaid praktikaid eesmärgiga tõhustada tegevusi valdkondades, mis vajavad arengut.

Lõputöös kasutatud analüüsimise ja võrdlemise meetodika oli tulemuslik. Töö tulemusena tegi lõputöö autor uued ettepanekud Narva ja Pärnu KOV-idele lisaks nendele, mis olid tehtud noorsootöö kvaliteedihindamise raames.

Lõputöö tulemusi on võimalik kasutada noorsootöö korraldamise parendamiseks nimetatud linnades ning seeläbi täita noorsootöö põhieesmärki – anda noortele võimalused mitmekülgseks arenguks.

Käesolev lõputöö võib huvi pakkuda teistele üliõpilastele sarnase uuringu teostamiseks teiste KOV-ide näitel. Samas ka teistele KOV-idele parimate praktikatega tutvumiseks ning vajadusel kasutamiseks.

SUMMARY

THE ORGANIZATION OF YOUTH WORK AT THE LOCAL SELF-GOVERNMENT LEVEL: THE COMPARISON ON THE EXAMPLE OF PÄRNU AND NARVA CITY

The author focused on the evaluation of the quality of youth work in the present thesis. The need for the evaluation of the quality of services for the youth arose from the necessity to guarantee better possibilities for the many-sided development of the youth.

The aim of the thesis was to find out the best youth work practices on the example of Narva and Pärnu local self-governments. Proceeding from the above-said suggestions were put forward. In order to achieve the aim the author used the method of comparison analysis. During the research the organization of youth work in Narva and Pärnu was described and analyzed in respect to youth work domains. This type of analysis method was chosen in order to examine the organization of youth work from the different aspect. Proceeding from the best practices the author made solutions to the above-mentioned local self-governments. After that the proposals were compared with the ones suggested by external evaluators for finding new suggestions for the organization of youth work.

The thesis consists of three chapters. In the first chapter the following topics are introduced: the organization of youth work in Estonia, the program „The Development of Youth Work Quality”, the quality management and the principles of quality evaluation, evaluation model and process. The method of analysis and the examples of the organization of youth work domains in Narva and Pärnu are presented in the second chapter. The third chapter deals with the proposals of external evaluators and the author in relation to both towns. As a result of the comparison some of the author's findings were confirmed by the suggestions of external evaluators. As a result, the author made new suggestions. In conclusion, local self-governments are recommended to develop mutual cooperation on the basis of best practices in order to make the less developed domains of youth work more efficient.

The use of analysis and comparison method in the present thesis was efficient. As a result, the author of the thesis made new proposals to Narva and Pärnu local self-governments in addition to those made in the framework of the quality evaluation of youth work.

KASUTATUD ALLIKAD

1. Alaealise mõjutusvahendite seadus
<https://www.riigiteataja.ee/akt/992337?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 28.07.2013)
2. Camp, R. C. 1989. The search for industry best practices that lead to superior performance.
3. Deming, W. E. 2000. Out of The Crisis.
4. Eesti Entsüklopeedia 5, Tallinn, Kirjastus „Valgus”, 1990
5. Eesti Keele Seletav Sõnaraamat 2, Eesti Keele Sihtasutus, Tallinn 2009
6. Eesti Nõukogu Entsüklopeediad 4, Tallinn Kirjastus „Valgus” 1989
7. Eesti Noorsootöö Keskus <http://www.entk.ee/> (viimati vaadatud 22.07.2013)
8. Haridus- ja Teadusministeerium www.hm.ee (viimati vaadatud 22.07.2013)
9. Kloostermann, P., Giebel, K., Senyuva, O. *Õppetegevuse hindamine noorsootöös. T-Kit käsiraamat*. Eesti Noorsootöö Keskus, 2008
10. Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus
<https://www.riigiteataja.ee/akt/126032013006?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 01.05.2013)
11. Kuldmaa, Nelli 2012. *Kohaliku omavalitsuse noorsootöö kvaliteedi hindamine Maidla valla näitel*. Lõputöö. Narva.
12. Kvaliteedijuhtimine noorsootöös. Kvaliteedi hindamise käsiraamat. 2012
http://www.entk.ee/sites/default/files/ENTK_KOV%20kasiraamat_0.pdf (viimati vaadatud 22.07.2013)
13. Laherand, M.-L., 2008. *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn.
14. MTÜ Lapsele Oma Kodu
<http://www.lapseleomakodu.com> (viimati vaadatud 05.05.2013)
15. Narva linna arengukava 2008-2017
<http://web.narva.ee/files/4718.pdf> (viimati vaadatud 01.05.2013)
16. Narva linna ametlik veebilehekülg
<http://www.narva.ee/ee/> (viimati vaadatud 22.07.2013)
17. Narva linnavalitsuse noorsootöö kvaliteedi hindamise aruanne. Narva, 2011.
18. Narva Noortekeskus <http://www.noortek.ee/> (viimati vaadatud 22.07.2013)
19. Noorsootöö käsiraamat. Tallinna Spordi- ja Noorsooamet, Tallinn, 2007.
20. Noorsootöö seadus
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13340694?leiaKehtiv> (viimati vaadatud 01.05.2013)
21. Noorsootöö strateegia 2006-2013. Haridus- ja Teadusministeerium, 2006.

22. Noorteseise
<http://www.noorteseire.ee/publications> (viimati vaadatud 22.07.2013)
23. Noorte tervistav ja arendav puhkus 2010. Eesti Noorsootöö Keskus, 2011.
24. NoorTV <http://www.noortv.eu/new/> (viimati vaadatud 30.07.2013)
25. Oakland, J. S. 2006. *Terviklik kvaliteedijuhtimine. Teooria ja praktika*. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ja OÜ Külim.
26. Puutepunkt
<http://www.vedur.ee/puutepunkt/?op=body&id=9&cid=905> (viimati vaadatud 22.07.2013)
27. Pärnu linna ametlik lehekülg <http://www.parnu.ee/> (viimati vaadatud 22.07.2013)
28. Pärnu linnavalitsuse noorsootöö kvaliteedi hindamise aruanne. Pärnu, 2010.
29. Pärnu Noorte Infoportaal
<http://www.parnunoored.ee/> (viimati vaadatud 22.07.2013)
30. Pärnu Toimetulekukool <http://toimetulekukool.ee> (viimati vaadatud 22.07.2013)
31. Pärnu Õppenõustamiskeskus www.onk.ee (viimati vaadatud 22.07.2013)
32. Reitav, U., Krussell, S. 2008. *Noorsootöö rahastamine kohalikes omavalitsustes*. Eesti Noorsoo Instituut.
33. Rudik, Aljona 2012 *Noorsootöö arengukava koostamine Ridala valla näitel*. Lõputöö. Narva.
34. Statistikaamet <http://www.stat.ee/> (viimati vaadatud 21.07.2013)
35. Talur, Piret 2010. *Kvaliteedihindamine noorsootöös noortekeskuste näitel*. Magistritöö. Tartu.
36. Talur, Piret 2007. *Noorsootöö kvaliteedihindamine – kas okkaline tee? Noortest ja noorusest täna*. Noorsootööalaste artiklite kogumik. Tallinn.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Katrin Kruut, sündinud 10.08.1976

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

NOORSOOTÖÖ KORRALDUS KOHALIKU OMAVALITSUSE TASANDIL:
VÕRDLUS PÄRNU JA NARVA LINNA NÄITEL,

mille juhendajad on Aet Kiisla ja Lii Araste,

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
  3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Narvas, 9.08.2013